

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (esimene laiendatud koda)

11. mai 2005 *

Liidetud kohtuasjades T-111/01 ja T-133/01,

Saxonia Edelmetalle GmbH, asukoht Haslbrücke (Saksamaa), esindaja: advokaat P. von Woedtke,

hageja kohtuasjas T-111/01,

ja

J. Riedemann, ajutine pankrotihaldur äriühingus **ZEMAG GmbH**, likvideerimisel, asukoht Zeitz (Saksamaa), esindaja: advokaat U. Vahlhaus, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja kohtuasjas T-133/01,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: V. Kreuzschitz ja V. Di Bucci, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

mille esemeks on komisjoni 28. märtsi 2001. aasta otsuse 2001/673/EÜ, mis käsitleb Saksamaa poolt riigiabi andmist EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG-le (muudetud ärinimi Lintra Beteiligungsholding GmbH, koos äriühingutega Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte GmbH, LandTechnik Schlüter GmbH, ILKA MAFA Kältetechnik GmbH, SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH, SKL Spezialapparatebau GmbH, Magdeburger Eisengießerei GmbH, Saxonia Edelmetalle GmbH ja Gothaer Fahrzeugwerk GmbH) (EÜT L 236, lk 3), tühistamine,

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS
(esimene laiendatud koda),

koosseisus: president B. Vesterdorf, kohtunikud M. Jaeger, P. Mengozzi, M. E. Martins Ribeiro ja F. Dehousse,

kohtusekretär: ametnik D. Christensen,

arvestades kirjalikus menetluses ja 29. juuni 2004. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

- 1 EÜ artikli 87 lõige 1 sätestab:

„Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.”

- 2 EÜ artikli 88 lõige 2 sätestab:

„Kui komisjon leiab pärast asjassepuutuvatelt isikutelt selgituste küsimist, et riigi poolt või riigi ressurssidest antav abi ei sobi ühisturuga kokku artikli 87 järgi või et sellist abi kasutatakse valel eesmärgil, siis otsustab komisjon, et asjassepuutuv riik peab säärase abi lõpetama või muutma seda komisjoni määratud tähtaja jooksul. [...]”

3 Nõukogu võttis 22. märtsil 1999 vastu määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli [88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339).

4 Määruse nr 659/1999 artikli 1 punkti g kohaselt tähendab „abi kuritarvitamine” „abi kasutamist selle saaja poolt vastuolus otsusega, mis on vastu võetud vastavalt käesoleva määruse artikli 4 lõikele 3 ja artikli 7 lõigetele 3 või 4”, see tähendab vastuolus kas abi andmisele vastuväidete esitamata jätmise otsusega või abi ühisturuga kokkusobivaks tunnistava otsusega, millega võivad vajaduse korral kaasneda tingimused ja kohustused.

5 Määruse nr 659/1999 artikli 6 lõige 1 sätestab:

„Ametliku uurimismenetluse algatamise otsuses esitatakse kokkuvõtlikult asjakohased faktid ja õigusküsimused ning see sisaldab komisjoni esialgset hinnangut selle kohta, kas kavetatud meetmel on abi iseloom, ja kahtlusi selle ühisturuga kokkusobivuse kohta. Otsuses kutsutakse kõnealust liikmesriiki ja teisi huvitatud pooli üles esitama märkusi ettenähtud aja jooksul, mis tavaliselt ei ületa ühte kuud. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib komisjon seda tähtaega pikendada.”

6 Määruse nr 659/1999 artiklis 10 on sätestatud:

„1. Kui komisjoni käsutuses on ükskõik millisest allikast saadud teave väidetava ebaseadusliku abi kohta, kontrollib ta seda teavet viivitamata.

2. Vajaduse korral taotleb komisjon teavet kõnealuselt liikmesriigilt. Artikli 2 lõiget 2 ja artikli 5 lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse *mutatis mutandis*.

3. Kui liikmesriik artikli 5 lõike 2 kohasele meeldetuletusele vaatamata ei esita taotletud teavet komisjoni määratud tähtaja jooksul või kui ta ei esita seda täielikuna, nõuab komisjon teabe esitamist otsusega (edaspidi „teabe esitamise korraldus“). Otsuses määratakse kindlaks, millist teavet nõutakse, ja nähakse ette ajavahemik, mille jooksul see tuleb esitada.”

7 Määruse nr 659/1999 artikli 13 lõige 1 sätestab:

„Võimaliku ebaseadusliku abi kontrollimise põhjal tuleb teha otsus vastavalt artikli 4 lõigetele 2, 3 või 4. Kui otsustatakse algatada ametlik uurimismenetlus, lõpetatakse menetlus artiklis 7 ettenähtud otsusega. Kui liikmesriik ei järgi teabe esitamisega seotud korraldust, tehakse see otsus kättesaadava teabe põhjal.”

8 Määruse nr 659/1999 artikkel 14 sätestab:

„1. Kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada (edaspidi „tagastamisotsus“). Komisjon ei nõua abi tagastamist, kui see on vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõttega.

2. Vastavalt tagastamisotsusele kuuluvad tagastatava abi hulka intressid, mille kohase määra kinnitab komisjon. Intressi makstakse ajavahemiku eest, mil ebaseaduslik abi oli abisaaja käsutuses, kuni selle tagastamise kuupäevani.

3. Ilma et see piiraks Euroopa Ühenduste Kohtu poolt vastavalt asutamislepingu artiklile [242] tehtud korralduste kohaldamist, toimub tagastamine viivitamata ja vastavalt kõnealuse liikmesriigi siseriiklikus õiguses kehtivale korrale, tingimusel et see võimaldab komisjoni otsuse kohest ja tõhusat täitmist. Sel eesmärgil ja juhuks, kui toimub siseriikliku kohtu menetlus, peavad kõnealused liikmesriigid võtma kõik vajalikud ja nende vastavas õigussüsteemis kättesaadavad meetmed, sealhulgas ajutised meetmed, ilma et see piiraks ühenduse õiguse kohaldamist.”

- 9 Lisaks sellele on määruse nr 659/1999 artiklis 16 pealkirjaga „Abi kuritarvitamine” sätestatud:

„Ilma et see piiraks artikli 23 kohaldamist, võib komisjon abi kuritarvitamise korral algatada ametliku uurimismenetluse vastavalt artikli 4 lõikele 4. Artikleid 6, 7, 9 ja 10, artikli 11 lõiget 1, artikleid 12, 13, 14 ja 15 kohaldatakse *mutatis mutandis*.”

Vaidluse taust

- 10 1993. aastal viidi endise Saksa Demokraatliku Vabariigi kaheksa ettevõtjat (Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte (ZEMAG) GmbH, LandTechnik Schlüter GmbH, ILKA MAFA Kältetechnik GmbH, SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH, SKL

Spezialapparatebau GmbH, Magdeburger Eisengießerei GmbH, Saxonia Edelmetalle GmbH ja Gothaer Fahrzeugwerk GmbH) nende ümberkorraldamise ja erastamise käigus üle valdusettevõtjale EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG, mille omanikuks oli Treuhandanstalt (hilisem muudetud ärinimi Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben, edaspidi „BvS“).

- 11 25. novembril 1994 sõlmitud erastamislepinguga müüs BvS kõik kaheksa eespool nimetatud ettevõtjat Saksa õiguse alusel asutatud täisühingule Emans & Partner GbR. Nimetatud kaheksa ettevõtjat ja valdusettevõtja EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG, muudetud ärinimega Lintra Beteiligungsholding GmbH (edaspidi „valdusettevõtja Lintra“), moodustasid seeläbi Lintra kontserni.

- 12 Saksamaa Liitvabariik teatas komisjonile 19. jaanuari 1995. aasta kirjaga erastamiskavast ja sellega seotud abimeetmeid sisaldavast ümberkorraldamise kavast.

- 13 Komisjon kiitis 13. märtsi 1996. aasta otsusega SG (96) D/4218, mille lühike kokkuvõte avaldati Euroopa Ühenduste Teatajas C 168, lk 10 (edaspidi „13. märtsi 1996. aasta otsus“), heaks teatavaks tehtud abimeetmete rakendamise, leides eelkõige, et need on kooskõlas EÜ asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punktiga c (pärast muutmist EÜ artikli 87 lõike 3 punkt c). 23. aprilli 1996. aasta kirjaga anti sellest otsusest teada Saksamaa ametiasutustele. Lintra kontsernile antud heakskiidetud abi kogusumma oli kuni 824 200 000 Saksa marka.

- 14 Kuigi esialgu loodeti, et valdusettevõtja Lintra tütarettevõtjad (edaspidi „Lintra tütarettevõtjad“ või „tütarettevõtjad“) muutuvad tulutoovaks 1998. aastal, pidi BvS 1997. aasta alguses kogu kontserni pankroti vältimiseks meetmeid võtma. 6. jaanuaril 1997 investoritega sõlmitud lepingu alusel vabastas BvS investorid igasugusest

erastamislepingust tulenevast vastutusest. Vastutasuks sai BvS õiguse omandada igal ajal ükskõik millise Lintra tütaretevõtja sümboolse summa 1 Saksa marga eest. Sama lepingu järgi oli valdusettevõtja Lintra põhieesmärk võõrandada uutele investoritele kõik Lintra tütaretevõtjad või osa nendest.

- 15 Pärast 6. jaanuari 1997. aasta lepinguga Lintra kontserni üle kontrolli saamist otsustas BvS müüa ainult äriühingu Saxonía Edelmetalle, millest oli selleks ajaks ilma täiendava abita saanud juba tulutoov äriühing. Vereinigte Deutsche Nickelwerke AG omandas 1997. aastal kohtuasja T-111/01 hageja, kelle tegevusalaks on müntide vermine.
- 16 Samaaegselt otsustas BvS jätkata mitme teise tütaretevõtja, sealhulgas äriühingu ZEMAG ümberkorraldamist eesmärgiga teha ettevalmistusi nende potentsiaalselt tulutoovate ettevõtjate edasimüümiseks tööstuspartneritele niipea kui võimalik. Äriühing ZEMAG — hageja kohtuasjas T-133/01 —, kelle tegevusalaks on pruunsöökaevanduses rakendatavate masinate ehitamine, müüdi 1997. aasta lõpus Jacobi & Lobeck's investoritele.
- 17 1999. aasta septembris BvS, valdusettevõtja Lintra ja ülejäänud investorite vahel sõlmitud lepinguga omandas BvS valdusettevõtja Lintra 1 Saksa marga eest. Kõnealune äriühing on likvideerimisel alates 1. jaanuarist 2000.
- 18 Pärast 1998. aastal Saksamaa Liitvabariigilt teabe saamist ümberkorraldamiseks ettenähtud uue abi kohta, saatis komisjon 25. juuni 1998. aasta kirjaga Saksamaa ametiasutustele rea küsimusi.

19 Komisjon informeeris 22. juuni 1999. aasta kirjaga Saksamaa Liitvabariiki oma otsusest algatada EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetlus. Selles otsuses (EÜT C 238, lk 4) leidis komisjon, et Saksamaa ametiasutuste esimesest teatamisest alates tegelikult makstud abisumma oli väiksem sellest, mis oli lubatud 13. märtsi 1996. aasta otsusega. Komisjon möönis siiski, et teatud osa makstud abist, st likviidsuslaen 12 000 000 Saksa marka, ei ole 13. märtsi 1996. aasta otsusega hõlmatud. Komisjonil olid kahtlused ka järgmiste punktide suhtes:

— kas enne 13. märtsi 1996. aasta otsust esitatud teave oli täielik ja täpne;

— mil määral kasutati 13. märtsi 1996. aasta otsusega heakskiidetud abi;

— kas Lintra kontsernile anti muud abi.

20 Saksamaa ametiasutused vastasid 18. oktoobri 1999. aasta ja 10. märtsi 2000. aasta kirjaga komisjoni otsuses, millega algatati EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetlus, toodud küsimustele ja järeldustele. Esitatud andmetest tuleneb, et:

— Saksamaa ametiasutuste esimesest teatest alates oli BvS maksnud Lintra kontsernile abi kogusummas 658 200 000 Saksa marka;

— 31. detsembri 1997. aasta seisuga oli valdusettevõtja Lintra pangakontodel 34 978 000 Saksa marka;

— 1997. aastal maksti Lintra tütarettevõtjatele likviidsuslaenu 12 000 000 Saksa marka, et jätkata nende ümberkorraldamist, eelkõige puudutas see äriühingut ZEMAG.

²¹ Kuna komisjon pidas esitatud teavet ebapiisavaks, nõudis ta 1. augustil 2000 määruse nr 659/1999 artikli 10 lõike 3 alusel Saksamaa ametiasutustelt edastada talle ühe kuu jooksul korralduse (edaspidi „1. augusti 2000. aasta korraldus”) kättesaamisest arvates kogu asjassepuutuv teave, et teha kindlaks, kuidas jaotati valdusettevõtja Lintra kulutused üksikute tütarettevõtjate vahel ning kas valdusettevõtja Lintra kontodele jäänud abisumma jaotati nõuetekohaselt. Samuti palus komisjon Saksamaa Liitvabariigil täpsustada, millises ulatuses rahastati abisummast tütarettevõtjate poolt valdusettevõtjale Lintra tehtud sissemakseid, ja rõhutas, et selgituste mitteesitamisel teeb ta otsuse kättesaadava informatsiooni põhjal. Lisaks palus komisjon Saksamaa ametiasutustel edastada 1. augusti 2000. aasta korralduse koopia vahetult võimalikele abisaajatele.

²² Saksamaa ametiasutused vastasid korraldusele 2. oktoobri 2000. aasta kirjaga, mida täiendati 31. oktoobri 2000. aasta kirjaga, millele oli lisatud raamatupidamisspetsialisti aruanne seoses Lintra kontsernile antud abi võimaliku tagastamise nõudega. Saksamaa ametiasutused kinnitasid nimetatud dokumentides, et 31. detsembril 1997 Saksamaa Liitvabariigi poolt Lintra kontsernile makstud 34 978 000 Saksa marka oli valdusettevõtja Lintra kontodel olemas. Osutatud teabest tuleneb, et ülalnimetatud summa koosnes ühelt poolt ülejäänud summast suuruses 22 978 000 Saksa marka, millest enamus (18 638 000 Saksa marka) koosnes tütarettevõtjalt valdusettevõtjale

laekunud rahalistest maksetest, ja teiselt poolt summast suuruses 12 000 000 Saksa marka, millega kavatseti katta 1997. aasta järgselt potentsiaalselt tulutoovate Lintra tütaretevõtjate ümberkorraldamise jätkamisega valdusettevõtjal Lintra tekkivad kulutused.

23 1. märtsil 2001 nimetati J. Riedemann likvideerimisel oleva äriühingu ZEMAG ajutiseks pankrotihalduriks.

24 28. märtsil 2001. aasta otsuses 2001/673/EÜ, mis käsitleb Saksamaa poolt riigiabi andmist EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG-le (muudetud ärinimi Lintra Beteiligungsholding GmbH, koos äriühingutega Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte GmbH, LandTechnik Schlüter GmbH, ILKA MAFA Kältetechnik GmbH, SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH, SKL Spezialapparatebau GmbH, Magdeburger Eisengießerei GmbH, Saxonía Edelmetalle GmbH ja Gothaer Fahrzeugwerk GmbH) (EÜT L 236, lk 3, edaspidi „vaidlustatud otsus“), leiab komisjon, et abisumma 623 224 000 Saksa marka maksti kooskõlas 13. märtsil 1996. aasta otsusega (vaidlustatud otsuse artikkel 1). Seevastu vaidlustatud otsuse artikli 2 kohaselt leiab komisjon, et abisummat 34 978 000 Saksa marka, mille ta kiitis heaks Lintra tütaretevõtjate ümberkorraldamise eesmärgil, on EÜ artikli 88 lõike 2 kohaselt kasutatud valel eesmärgil. Seetõttu nõudis komisjon, et Saksamaa Liitvabariik võtaks allpool kirjeldatud tingimuste kohaselt kõik vajalikud meetmed, et nõuda valdusettevõtjalt Lintra ja Lintra tütaretevõtjatelt tagasi abisumma 34 978 000 Saksa marka. Esiteks tuleb osa 12 000 000 Saksa margast, mis anti teatud Lintra tütaretevõtjatele likviidsuslaenuna ja mis ei ole hõlmatud 13. märtsil 1996. aasta otsusega, nõuda tagasi nimetatud tütaretevõtjatelt, millest äriühingu ZEMAG proportsionaalne osa on 4 077 000 Saksa marka. Teiseks, ülejäänud abisumma 22 978 000 Saksa marka tuleb tagasi nõuda kogu summa eest solidaarselt vastutavalt valdusettevõtjalt Lintra ja kõikidelt Lintra tütaretevõtjatelt vastavalt

jaotatud osale. Selle jaotise alusel kohustatakse vaidlustatud otsuse artikli 3 kohaselt Saksamaa Liitvabariiki nõudma tagasi 3 195 559 Saksa marka äriühingult Saxonia Edelmetalle ja 2 419 271 Saksa marka äriühingult ZEMAG. Niisiis peab Saksamaa Liitvabariik viimati nimetatud ettevõtjalt tagasi nõudma kogusumma 6 496 271 Saksa marka. Tagastatavale abile liidetakse juurde intress alates kuupäevast, mil abisaajad said valel eesmärgil kasutatud abi enda käsutusse, kuni selle tagastamiseni.

Menetlus ja poolte nõuded

- 25 Hagejad esitasid käesolevad hagiavaldused, mis jõudsid Esimese Astme Kohtu kantseleisse 23. mail 2001 ja 12. juunil 2001 ning mis registreeriti vastavalt kohtuasjadena T-111/01 ja T-133/01.
- 26 Lisaks esitas hageja kohtuasjas T-111/01 eraldi avalduse, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 14. juunil 2001, milles ta taotles vaidlustatud otsuse täitmise peatamist.
- 27 Esimese Astme Kohtu president jättis 2. augusti 2001. aasta määrusega ajutiste meetmete kohaldamise taotluse kohtuasjas T-110/01 R: Saxonia Edelmetalle v. komisjon (EKL 2001, lk II-2335) rahuldamata.
- 28 Kirjalikud menetlused lõpetati vastavalt kohtuasjas T-111/01 10. jaanuaril 2002 ja kohtuasjas T-133/01 11. jaanuaril 2002.

29 Esimese Astme Kohus (esimene laiendatud koda) palus ettekandja-kohtuniku ettekande alusel menetlust korraldavate meetmete võtmise raames vastata pooltel mõnele küsimusele ja esitada teatud dokumente.

30 Esimese Astme Kohtu esimese laiendatud koja esimehe 17. detsembri 2003. aasta määrusega liideti Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 50 alusel suulise menetluse ja kohtuotsuse huvides kohtuasjad T-111/01 ja T-133/01.

31 Pärast Esimese Astme Kohtu otsust avada suuline menetlus kuulati 29. juuni 2004. aasta kohtuistungil poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu esitatud küsimustele.

32 Hageja kohtuasjas T-111/01 palub Esimese Astme Kohtul:

— tühistada vaidlustatud otsus;

— jätta kohtukulud komisjoni kanda.

33 Hageja kohtuasjas T-133/01 palub Esimese Astme Kohtul:

— esiteks tühistada vaidlustatud otsus teda puudutavas osas;

— teise võimalusena tühistada vaidlustatud otsus täielikult;

— jätta kohtukulud komisjoni kanda.

34 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul kohtuasjades T-111/01 ja T-133/01:

— jätta hagid rahuldamata;

— jätta kohtukulud hagejate kanda.

Õiguslik käsitlus

35 Iga hageja esitab oma tühistamisaotluse toetuseks viis väidet, millest neli kattuvad ja mida Esimese Astme Kohtul tuleb käsitleda järgmises järjestuses: esiteks, EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluses hagejate õiguste rikkumisele tuginev ühine väide; teiseks, vaidlustatud otsuses faktilistele eksimustele tuginev väide (kohtuasi T-133/01); kolmandaks, 13. märtsi 1996. aasta otsusega lubatud abi valel eesmärgil kasutamise tuvastamise väidetavale eksimusele tuginev väide (kohtuasi T-111/01); neljandaks, vaidlusaluse abi saajate kindlaksmääramisel komisjoni tehtud eksimusele viitav ühine väide; viiendaks, tagastamisele kuuluva 22 978 000 Saksa marga

tütarettevõtjate vahel meelevaldsele jagamisele tuginev väide; viimasena kuuendaks, väidetavale hindamisveale tuginev väide seoses vaidlustatud abi tagastamise kohustuse kehtestamisega äriühingute Saxonia Edelmetalle ja ZEMAG vastava osaluse lõppemise tõttu.

EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluses hagejate õiguste rikkumisele tuginev ühine väide

Poolte argumendid

— Kohtuasi T-111/01

- ³⁶ Hageja kohtuasjas T-111/01 märgib, et EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluse algatamise otsuse esialgsed kaalutlused teda ei puuduta ning ei ole talle adresseeritud. Vaidlustatud otsuse punktis 36 kinnitatakse, et hagejat puudutav ümberkorraldamise kava viidi edukalt ellu. Asjaolu, et Saksamaa ametiasutused ei edastanud selle kava raames komisjoni poolt nõutud informatsiooni ja dokumente, ei tohiks riivata hageja huve. Ühelt poolt väidab hageja, et komisjon on määruse nr 659/1999 alusel kohustatud läbi viima vajalikud kohapealsed kontrollid. Teiselt poolt möönab hageja, et komisjon nõuab eelnevalt heakskiidetud abi tagastamist. Kõnealuse heakskiiduga luuakse õiguspärane ootus abi seaduslikkuse suhtes. Hageja kinnitab veel, et ta ei olnud teadlik vaidlusaluse abi tagastamise riskist, kuna ta ei teadnud heakskiitva otsuse sisu ning teda ei kutsutud osa võtma uurimistoimingust, mis eelnes EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetlusele. Lisaks rõhutab hageja, et

valdusettevõtja Lintra jättis ta täielikult teadmatusse abina käsitletavate summade osas. Seega hageja seisukoha järgi, kui ta oleks olnud teadlik tagastamise riski olemasolust, oleks ta saanud teostada vajalikud uurimistoimingud ja sõlmida valdusettevõtjaga Lintra lepingu selle riski ärahoidmiseks.

37 Komisjon märgib alustuseks, et abi saamise üle otsustava haldusmenetluse raames saavad ainult liikmesriigid kasutada pooltele määratud õigusi täies ulatuses. Võimalike ja tegelike abisaajate osas sedastab komisjon, et tema ainsaks ülesandeks on küsida huvitatud isikutelt selgitusi. Samas aga väidab, et ta ei ole mingil juhul kohustatud kontrollima asjassepuutuvate isikute nõudmisel liikmesriikidelt saadud teavet. Komisjon tuletab antud asjas meelde, et ta tegi otsuse Saksamaa Liitvabariigilt saadud teabele tuginedes, sest hageja ei pidanud vajalikuks haldusmenetlusse sekkuda, kuigi huvitatud isikutel paluti esitada oma märkused menetluse algatamise ajal. Komisjoni arvamusest järeldub, et hageja ei saa nüüd talle ette heita vaidlustatud otsuse vastuvõtmist ebapiisava teabe alusel. Seda arvesse võttes märgib komisjon, et see on kooskõlas nii Euroopa Kohtu praktikaga kui ka määruse nr 659/1999 asjakohaste sätetega.

38 Järgnevalt vaidlustab komisjon hageja väite, mille kohaselt ei teavitatud hagejat 13. märtsi 1996. aasta otsusest. Komisjon on arvamusel, et kuna hageja ei vaidlusta riigilt märkimisväärses summas rahalise abi saamist, on mõeldamatu, et ta ei märganud nende abisummade laekumist. Komisjoni seisukoha järgi oleks hageja pidanud vastavalt iga ettevõtja hoolsuskohustuse põhimõttele tagama, et vaidlustaluse abi osas saadakse vajalik komisjoni nõusolek. Neil tingimustel leiab komisjon, et hageja ei saa abi tagastamisest kõrvale hoidmiseks toetuda oma teadmatusele.

- 39 Komisjon peab valeks hageja seisukohta, et viimane ei ole kohustatud abi tagastama „eksimuse” tõttu. Tegelikult on alati olemas võimalus, et asjaomaselt liikmesriigilt pärineva piisava teabe puudumine võib abisaajaid kahjustada.

— Kohtuasi T-133/01

- 40 Hageja kohtuasjas T-133/01 väidab, et enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist oleks komisjon pidanud läbi viima põhjaliku uurimise faktide tuvastamiseks ja hindamiseks. Selles osas on hageja arvamusel, et komisjon oli kohustatud esitama talle küsimusi, eriti pärast seda, kui komisjon oli möönnud, et Saksamaa ametiasutused ei ole suutelised esitama kogu asjakohast teavet. Hageja arvamuse kohaselt esitati nõuded asjaomaseid kolmandaid isikuid kõrvale jättes ainult Saksamaa Liitvabariigile, mis on vastuolus EÜ artikli 88 lõikega 2.

- 41 Vastuseks komisjoni kinnitusele, mille kohaselt palus komisjon haldusmenetluse algatamise hetkel huvitatud pooltel esitada oma märkused, väidab hageja, kinnitades tema ajutise pankrotihalduri mitteosalemist kõnealuses menetluses, et halduril ei olnud võimalik sel ajal märkusi esitada, kuna äriühingu ZEMAG likvideerimismenetlus ei olnud veel alanud. Igal juhul leiab hageja vastupidiselt komisjoni seisukohale, et ta ei saa loobuda väitest, et vaidlustatud otsuses on ebatäpsus vaid seetõttu, et ta ei osalenud haldusmenetluses. Hageja arvab, et kui ta toetaks kirjeldatud arvamust, muudaks see sisutühjaks huvitatud poolte kaebamisõiguse.

- 42 Komisjon juhib tähelepanu, et käesolevas asjas ei saa rääkida „kiirest menetlusest”, kuivõrd EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetlus algatati 22. juunil 1999 ja lõpetati alles 21 kuud hiljem 28. märtsil 2001 vaidlustatud otsuse vastuvõtmisega. Seega oli äriühingul ZEMAG selles menetluses osalemiseks piisavalt aega. Samuti kordab komisjon ülaltoodud punktis 37 väljendatud seisukohta.
- 43 Hageja argumendile, mille kohaselt ei olnud tema ajutisel pankrotihalduril võimalik esitada märkusi seetõttu, et maksujõuetusmenetlust ei olnud veel algatatud, väidab komisjon vastu, et sellisel juhul ignoreerib hageja asjaolu, et ajutine pankrotihaldur ei tegutsenud tema nimel ning et hagejal oli võimalik esitada oma märkused ametliku uurimismenetluse algatamisel.
- 44 Lõpetuseks toonitab komisjon, et hageja ei saa toetuda asjaoludele, millest ta oli teadlik ametliku uurimismenetluse ajal, kuid millest ta ei teavitanud komisjoni pärast seda, kui tal paluti esitada oma märkused. Vastupidiselt hageja väidetele leiab komisjon, et selline arutluskäik ei sea kahtluse alla huvitatud poolte kaebamisõigust, kuna neil on alati võimalik viidata väitele, mida uurimismenetluses ei esitatud, või komisjoni hindamisveale.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 45 Käesoleva väitega heidavad hagejad komisjonile sisuliselt ette seda, et komisjon ei küsinud neilt individuaalselt seletusi enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist.

46 Seda väidet ei saa toetada.

47 Alustuseks tuleb meenutada, et riigiabi kontrollimise menetlus on selle üldist süsteemi arvestades abi andmise eest, mis puudutab ühenduse kohustusi, vastutava liikmesriigi (Euroopa Kohtu 10. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas 234/84: Belgia v. komisjon, teise nimega „Meura”, EKL 1986, lk 2263, punkt 29, ning Esimese Astme Kohtu 14. jaanuari 2004. aasta otsus kohtuasjas T-109/01: Fleuren Compost v. komisjon, EKL 2004, lk II-127, punkt 42), mitte abisaaja või -saajate suhtes algatatud menetlus (Euroopa Kohtu 24. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjades C-74/00 P ja C-75/00 P: Falck ja Acciaierie di Bolzano v. komisjon, EKL 2002, lk I-7869, punkt 83, ning eespool viidatud kohtuotsus Fleuren Compost v. komisjon, punkt 44).

48 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tähendab mõiste „huvitatud isikud” EÜ artikli 88 lõike 2 kohaselt määratlemata isikute ringi. Sellest järeldusest tuleneb, et EÜ artikli 88 lõige 2 ei eelda konkreetsete isikute individuaalset teavitamist. Kõnealuse teavitamise ainus eesmärk on teha komisjonile ülesandeks tagada, et kõiki potentsiaalselt asjassepuutuvaid isikuid on teavitatud ning neil on võimalus teha oma argumendid teatavaks. Sellisel juhul on teatise avaldamine Euroopa Ühenduste Teatajas asjakohaseks meetodiks informeerimaks kõiki huvitatud isikuid menetluse algatamisest (Euroopa Kohtu 14. novembri 1984. aasta otsus kohtuasjas 323/82: Intermills v. komisjon, EKL 1984, lk 3809, punkt 17 ning Esimese Astme Kohtu 25. juuni 1998. aasta otsus kohtuasjades T-371/94 ja T-394/94: British Airways jt v. komisjon, EKL 1998, lk II-2405, punkt 59). Järelikult käsitletakse viidatud kohtupraktika järgi huvitatud isikuid EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud haldusmenetluses komisjoni teabeallikana (Esimese Astme Kohtu 22. oktoobri 1996. aasta otsus kohtuasjas T-266/94: Skibsværftsforeningen jt v. komisjon, EKL 1996, lk II-1399, punkt 256, ning eespool viidatud kohtuotsus British Airways jt v. komisjon, punkt 59).

49 Kuigi käesolevas asjas on selge, et hagejad ei võtnud osa ametlikust uurimismenetlusest, tuleneb 21. augustil 1999 Euroopa Ühenduste Teatajas (EÜT C 238, lk 4)

avaldatud teatisest, et huvitatud pooli kutsuti esitama oma märkusi ühe kuu jooksul komisjoni 22. juuni 1999. aasta kirja avaldamisest arvates, milles komisjon teavitas Saksamaa Liitvabariiki oma otsusest algatada EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetlus. Osutatud teatisega, milles esitati eespool nimetatud kirja lühikokkuvõtte ja kirja tekst, anti huvitatud pooltele teada komisjoni otsusest algatada ametlik uurimismenetlus seoses kaheksale äriühingule, sh äriühingud Saxonia Edelmetalle ja ZEMAG, ümberkorraldamiseks ette nähtud abi maksmisega.

50 Samas tuleb lisada, et üksnes ametliku menetluse algatamise teatamisest ei piisa märkuste tõhusaks esitamiseks. Seoses sellega peab märkima, et määruse nr 659/1999 artikli 6 lõikes 1, mis on nimetatud määruse artikli 16 alusel kohaldatav ka abi valem eesmärgil kasutamise korral, sätestatakse, et „[a]metliku uurimismenetluse algatamise otsuses esitatakse kokkuvõtlikult asjakohased faktid ja õigusküsimused ning see sisaldab komisjoni esialgset hinnangut selle kohta, kas [...] meetmel on abi iseloom, ja kahtlusi selle ühisturuga kokkusobivuse kohta”. Siit tuleneb, et ametliku uurimismenetluse algatamise otsus, vaatamata selles sisalduvale esialgsele hinnangule, peab olema piisavalt täpne, et huvitatud pooled saaksid tõhusal viisil ametlikust uurimismenetlusest osa võtta ja selle käigus oma argumendid esitada. Selleks piisab, kui huvitatud pooltel on võimalus läbi vaadata komisjoni vastuvõetud kaalutlused.

51 Siiski peab märkima, et hagejad ei ole väitnud, et menetluse algatamise otsus oli nende märkuste esitamise õiguse tõhusaks kasutamiseks ebapiisavalt põhjendatud.

52 Esimese Astme Kohus leiab, et isegi kui hagejad oleksid sellise argumendi esitanud, esitas komisjon ülaltoodud punktis 49 nimetatud teatises piisavalt selgelt oma

kahtlused 13. märtsi 1996. aasta otsuses märgitud tingimuste järgimise suhtes ja andis sel viisil hagejatele võimaluse kasutada tõhusalt oma õigust esitada märkusi. Esiteks ei olnud komisjoni hinnangul rakendatud ümberkorraldamise kava peamisi punkte, mille komisjon oli heaks kiitnud. Teiseks arvas komisjon, et 13. märtsi 1996. aasta otsus ei hõlma enam kõnealust abi, ja tõi selle kohta mitu konkreetset näidet, nagu äriühingute kahjumi katmiseks ja ümberkorraldamise kava ebaõnnestumise järgselt investeringute rahastamiseks ette nähtud abi. Samuti tõi komisjon välja võimaluse, et Lintra kontserni äriühingutele anti täiendavat abi kokku üle 82 000 000 Saksa marga. Ta väljendas ka kahtlusi abi ühisturuga kokkusobivuse suhtes, eriti seoses asjaoluga, et teatud abi võidi kasutada Lintra tütaretevõtjate ümberkorraldamisest erineval eesmärgil ja ümberkorraldamise kava terviklikult rakendamata jättes. Lisaks sellele juhtis komisjon selgesti Saksamaa ametiasutuste ja huvitatud poolte tähelepanu asjaolule, et abisaajatel tuleb ebaseaduslikult antud abi vajaduse korral tagastada.

53 Seega, kuna komisjon kutsus Euroopa Ühenduste Teatajas teatise avaldamisega esialgse otsusega algselt heakskiidetud abi saajaid esitama oma märkusi kõnealuse otsuse võimaliku rikkumise kohta põhjusel, et abi kasutati vastuolus nimetatud otsusega, ja kuna osutatud abisaajad seda võimalust ei kasutanud, ei ole komisjon ühtegi nende õigust rikkunud (eespool punktis 47 viidatud kohtuotsus Falck ja Acciaierie di Bolzano v. komisjon, punkt 84, ning eespool punktis 47 viidatud kohtuotsus Fleuren Compost v. komisjon, punkt 47). Liiatigi ei pea komisjon vastutama asjaomase liikmesriigi või kohtuasja T-111/01 hageja väite kohaselt valdusettevõtja Lintra poolt ametliku uurimismenetluse algatamisest mitteteatamise eest.

54 Seda järeldust ei muuda küsitavaks kohtuasja T-133/01 hageja väide, mille kohaselt ei oldud teda puudutava likvideerimismenetlusega EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluse algatamise hetkeks veel alustatud. Nii nagu komisjon õigesti leiab, ilmneb hagiavalduse põhjal selgelt, et pankrotihaldur tegutseb vaid oma ülesannete piires,

mitte iseenda nimel. Seega, nagu on märgitud ülaltoodud punktis 49, oli ametliku uurimismenetluse algatamise otsuse avaldamise ajal äriühingul ZEMAG, keda see otsus sõnaselgelt mainis, piisavalt aega märkuste esitamise nõudele vastamiseks.

55 Samamoodi ei saa Esimese Astme Kohus nõustuda kohtuasja T-111/01 hageja argumentidega, mille kohaselt ei olnud ta hõlmatud ametliku menetluse algatamise otsusega ning ignoreeris tagasimaksmise võimalust. Esiteks, kuivõrd hagejat selles otsuses selgesõnaliselt korduvalt mainitakse ja vähemalt osas, kus komisjon väljendab kahtlusi tema poolt 13. märtsi 1996. aasta otsusega Lintra tütaretevõtjate ümberkorraldamiseks heakskiidetud abi kogu ulatuses nõuetekohase kasutamise suhtes, on kohtuasja T-111/01 hageja kahtlemata kõnealuse otsusega hõlmatud. Komisjonile ei saa ette heita asjaolu, et kõnesolev hageja otsustas märkusi pärast ülaltoodud punktis 49 nimetatud komisjoni teatises sisalduvat üleskutset mitte esitada.

56 Teiseks, nagu on märgitud ülaltoodud punktis 52, annab ametliku uurimismenetluse algatamise otsus piisavalt selgesti teada, et vajaduse korral tuleb otsuses osutatud abi määruse nr 659/1999 artikli 14 kohaselt selle saajatelt tagasi nõuda. Järelikult ei saanud kohtuasja T-111/01 hageja alates ametliku menetluse algatamise otsuse avaldamisest ignoreerida kõnealuse abi tagastamise võimalust. Seetõttu ei saa ta ka viidata õiguspärasele ootusele kõnealuse abi ühisturuga kokkusobivuse osas; liiatigi on see väide vastuolus hageja enda öelduga, mille kohaselt teda ei informeeritud 13. märtsi 1996. aasta otsusest.

57 Järgnevalt tuleb tagasi lükata ka hagejate argument selle kohta, et pärast 1. augusti 2000. aasta korraldusele esitada teatud andmeid vastamata jätmist oleks komisjon pidanud neid enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist vahetult küsitlema.

- 58 Isegi kui Saksamaa Liitvabariik oleks jätnud eespool nimetatud otsuse tegelikkuses järgimata, tuleneb määruse nr 659/1999 artikli 13 lõikest 1, et sellisel juhul võib komisjon lõpetada ametliku uurimismenetluse ja teha kättesaadava teabe põhjal otsuse abi ühisturuga kokkusobivuse või -sobimatuse kohta. Selle otsusega võidakse määruse nr 659/1999 artiklis 14 ettenähtud tingimuste kohaselt abisaajatele makstud abi tagasi nõuda. Vastavalt määruse nr 659/1999 artiklile 16 kohaldatakse abi valel eesmärgil kasutamise korral artikleid 13 ja 14 *mutatis mutandis*. Nimetatud sätetest tuleneb seega, et vastupidiselt hagejate väidetele ei pea komisjon küsitleni huvitatud pooli juhul, kui liikmesriik ei järgi komisjoni korraldust teabe esitamise kohta.
- 59 Veel vajab käesolevas asjas märkimist, et hagejad ei väida, et neilt oleks nõutud määruse nr 659/1999 artikli 20 lõike 3 alusel koopiat otsusest, millega nõuti Saksamaa Liitvabariigilt teabe esitamist, ega ka seda, et hoolimata komisjoni poolt Saksamaa Liitvabariigile 1. augusti 2000. aasta korralduses esitatud kutsesest edastada see kõikidele vaidlusaluse abi potentsiaalsetele saajatele, oleksid nad andnud komisjonile teada, et seda ei olnud enne vaidlustatud otsust arvesse võetud.
- 60 Hageja kohtuasjas T-111/01 heidab komisjonile ette, et viimane ei teinud määrusega nr 659/1999 nõutud kohapealset kontrolli.

- 61 Kõnealust väidet, mis ei mõjuta huvitatud poolte õiguste kasutamist EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluses, käsitletakse komisjoni poolt riigiabi kontrollimise raames sooritatavate uurimistoimingute ulatuse tõttu edaspidi 13. märtsi 1996. aasta otsusega lubatud abi valel eesmärgil kasutamise tuvastamise väidetavale eksimusele tugineva väite raames punktides 98–100.
- 62 Esitatud asjaoludest tuleneb, et ühine väide, mis tugineb hagejate õiguste rikkumisele EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluses, tuleb tagasi lükata.

Vaidlustatud otsuse faktilistele eksimustele tuginev väide (kohtuasi T-133/01)

Poolte argumendid

- 63 Hageja kohtuasjas T-133/01 süüdistab komisjoni vaidlustatud otsuse vastuvõtmises nelja eksliku asjaolu alusel. Esiteks, vastupidiselt vaidlustatud otsuse punktis 39 väidetule ei jäänud äriühingu ZEMAG tehtud investeeringud aastatel 1994 kuni 1997 alla esialgselt kavandatud summadele. Teiseks sai hageja võrreldes komisjoni poolt vaidlustatud otsuse punktis 40 väidetud summaga (65 617 000 Saksa marka) väiksema summa (44 977 000 Saksa marka). Kolmandaks, mis puutub tagasinõutavasse abisse, ei antud talle mitte likviidsuslaenu, vaid likviidsusabi. Viimasena vaidlustab hageja repliigis komisjoni seisukohad, mis on seotud esiteks Lintra tütaretevõtjate tootmisprogrammi halva turutingimustele kohandamisega ning teiseks valdusettevõtja Lintra juhtide kvalifikatsiooniga ja ametialase võimekusega.

- 64 Komisjoni arvamuse järgi ei saa kolme esimest faktilise eksimuse väidet toetada. Komisjon leiab, et vaidlustatud otsuses toodud järeldused tuginevad Saksamaa ametiasutustelt 1. augusti 2000. aasta korralduse vastuseks saadud andmetele. Komisjon on seisukohal, et kuna hageja ei võtnud haldusmenetlusest osa, loobus ta võimalusest toetuda mistahes faktilisele ebatäpsusele. Komisjon mõnab ka seda, et vastavalt Euroopa Kohtu praktikale ja määruse nr 659/1999 sätetele saab komisjon lõpetada menetluse ja võtta otsuse vastu temale kättesaadava teabe põhjal, juhul kui liikmesriik komisjoni korraldusele vaatamata ei esita nõutud teavet. Isegi kui komisjon eksis, nagu väidab hageja, ei mõjutaks see komisjoni hinnangul vaidlustatud otsuse, kus sedastatakse, et abi kasutati põhilises ulatuses vastavalt heakskiidetud ümberkorraldamise kavale, täpsust. Vaidlusaluse abi tagastamist ei nõutud mitte abi ebaseadusliku kasutamise tõttu tütarettvõtjate poolt, vaid selle valdusettevõtja Lintra poolt säilitamise ning pärast esimese ümberkorraldamise selget läbikukkumist likviidsuslaenu andmise tõttu.

- 65 Hageja viidatud neljanda faktilise eksimuse osas vastab komisjon, et nimetatud väide on vastuvõetamatu, kuna see esitati esmakordselt repliigi esitamise staadiumis ja puuduvad igasugused juriidilised argumentid, mis põhjendaksid vaidlustatud otsuse ebaseaduslikkust. Igal juhul ei ole komisjoni arvamuse kohaselt väide põhjendatud eelkõige seetõttu, et komisjon kontrollis asjaomaste andmete tõepärasust Saksamaa ametiasutuste juures.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 66 Komisjoni vastuväide seisneb sisuliselt selles, et kohtuasja T-133/01 hageja ei saa esitada ülaltoodud punktis 63 märgitud faktilisi argumente, ilma et ta oleks nendele

toetunud vaidlusaluse abi uurimismenetluses. Lisaks leiab komisjon, et neljas väidetav faktiline eksimuse on vastuvõetamatu, kuna see esitati hilinenult repliigi esitamise staadiumis.

- 67 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt hinnatakse EÜ artikli 230 alusel esitatud tühistamishagi raames ühenduse õigusakti seaduslikkust akti vastuvõtmise ajal olemasolevate faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel. Eelkõige peab komisjoni järeldusi hindama vaid nende asjaolude alusel, mis olid komisjonile teada nende rakendamise ajal (eespool punktis 48 viidatud kohtuotsus *British Airways jt v. komisjon*, punkt 81; Esimese Astme Kohtu 6. oktoobri 1999. aasta otsused kohtuasjas T-110/97: *Kneissl Dachstein v. komisjon*, EKL 1999, lk II-2881, punkt 47; ning kohtuasjas T-123/97: *Salomon v. komisjon*, EKL 1999, lk II-2925, punkt 48).
- 68 Sellest nähtub, et kui hageja on osalenud EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud uurimismenetluses, ei saa lugeda vastuvõetavaks faktiliste argumentide esitamist, mis on komisjonile teadmata ja millest ei antud talle teada uurimismenetluse ajal. Samas on huvitatud isikul võimalus esitada lõpliku otsuse vastu õigusväide, mida ei esitatud haldusmenetluses (vt selle kohta eespool punktis 67 viidatud kohtuotsus *Kneissl Dachstein v. komisjon*, punkt 102, ja eespool punktis 67 viidatud kohtuotsus *Salomon v. komisjon*, punkt 55).
- 69 Seda kohtupraktikat ei saa tingimata laiendada kõikidele juhtudele, kus ettevõtja ei ole osa võtnud EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud uurimismenetlusest. Välistamata seda, et kõnealust kohtupraktikat ei kohaldata teatavatel väga erandlikel juhtudel, tuleb siiski nentida, et antud kohtuasjas on see kohaldatav.
- 70 Tuleb rõhutada, et hageja ei kasutanud oma õigust osaleda uurimismenetluses, kuigi on selge, et uurimismenetluse algatamise otsuses mainitakse hagejat korduvalt —

eelkõige pealkirjas ning selle otsuse punktides 2.1 ja 2.4 — ning et kõnealuses otsuses kaheldakse, kas 13. märtsi 1996. aasta otsust silmas pidades on Lintra tütarettevõtjate ümberkorraldamiseks antud abi kogu ulatuses nõuetekohaselt kasutatud. Samuti on kindlaks tehtud, et vaidlustatud otsuse punktides 39 ja 40 on komisjoni märgitud faktiliste asjaolude aluseks Saksamaa ametiasutuste uurimismenetluses edastatud andmed. Sellisel juhul kujutavad hageja argumendid investeeringute ja saadud abi summade kohta endast argumente, mis ei olnud komisjonile teada vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal ja mida ei saa nimetatud otsuse vastu esmakordselt Esimese Astme Kohtus esitada.

- 71 Samasuguse järelduse saab teha ka komisjoni väidetavate faktiliste eksimuste osas seoses vaidlustatud otsuse punktis 16 märgitud Lintra tütarettevõtjate tootmisprogrammi halva turutingimustele kohandamise ning valdusettevõtja Lintra juhtide kvalifikatsiooni ja ametialase võimekusega, ilma et oleks vaja käsitleda komisjoni vastuväidet repliigi esitamise staadiumis esitatud argumentide hilinemise kohta. Igal juhul tuleb tõdeda, et isegi kui on tegemist faktiliste eksimustega, ei ole nendel üldistel andmetel mingit tähtsust seoses vaidlustatud otsuses komisjoni tehtud valikuga.
- 72 Mis puudutab õiguslikku ja mitte pelgalt faktilist küsimust selle kohta, kas vaidlustatud otsusest tulenevalt sai äriühing ZEMAG pärast esimese ümberkorraldamise kava ebaõnnestumist likviidsuslaenu asemel likviidsusabi, vastas hageja Esimese Astme Kohtule lihtsalt, et kõnealune eristamine oleneb enamasti valdusettevõtja Lintra kasutatavatest erinevatest mõistetest, ilma et ta oleks välja toonud, milline mõju on sellisel määrangul vaidlusalusele abile. Sellest tuleneb, et kõnesolev argument on kohatu.

- 73 Järelikult tuleb vaidlustatud otsuse faktilistele eksimustele tuginev väide tagasi lükata.

Komisjoni 13. märtsi 1996. aasta otsusega heakskiidetud abi valel eesmärgil kasutamise tuvastamise väidetavale eksimusele tuginev väide (kohtuasi T-111/01)

Poolte argumendid

- 74 Esiteks väidab hageja kohtuasjas T-111/01, et nagu tuleneb BvS-i edastatud tõenditest Saksamaa ametiasutustele, kasutati hagejale kuni 1996. aastani makstud abi kooskõlas 13. märtsi 1996. aasta otsusega. Ehkki vaidlustatud otsus ei täpsusta hagejalt tagasinõutavat summat suuruses 3 195 559 Saksa marka, mis moodustab osa 22 978 000 Saksa marga suurusest osamaksust, mis hageja hinnangul on iseenesest ebaseaduslik, nähtub sooritatud maksetest, et need tehti ümberkorralduse kava kohaselt ja olid 13. märtsi 1996. aasta otsuse alusel lubatud.
- 75 Seega, vastupidiselt komisjoni vaidlustatud otsuses kinnitatule väidab hageja, et osasummat 22 978 000 Saksa marka ei kasutatud valdusettevõtja Lintra osutatud teenuste eest maksmiseks, vaid üksnes ümberkorraldamise abinõude rahastamiseks. Siinjuures tuletab hageja meelde, et Saksamaa valitsus märkis 2. oktoobril 2000 komisjonile edastatud teatises, et valdusettevõtja Lintra tütarettvõtjatele osutatud teenused olid mõeldud nende ümberkorraldamiseks, ilma milleta ei oleks saanud seda ellu viia. Isegi juhul, kui abi oleks kasutatud valdusettevõtjale Lintra osutatud teenuste eest maksmiseks, leiab hageja sellegipoolest, et see ei kujuta endast valel

eesmärgil kasutamist. Hageja rõhutab, et komisjon teadis Saksamaa ametiasutuste valitud kontserni struktuuri, eelkõige Lintra tegutsemist valdusettevõtjana, kelle teenuste eest maksmine määrati tema tütarettevõtjatele sisejaotuse alusel. Kuna komisjon väljendas oma nõusolekut abi kasutamiseks valdusettevõtja Lintra osutatud teenuste eest maksmiseks, tuleb need lugeda hõlmatuks 13. märtsi 1996. aasta otsusega.

76 Teiseks väidab hageja, et vaidlustatud otsus põhineb seoses abi väidetava valed eesmärgil kasutamisega ainult oletustel, mis omakorda tulenevad Saksamaa ametiasutustelt saadud ebamääraest andmetest. Viidates vaidlustatud otsuse punktile 42, toetub komisjon hageja hinnangul Saksamaa Liitvabariigi kinnitusele, mille kohaselt ei saa välistada, et abi kasutati valdusettevõtja Lintra poolt osutatud teenuste eest maksmiseks. Seega oleks hageja arvamus järgi pidanud tõendama, et abi kasutati tegelikult nimetatud teenuste eest maksmiseks.

77 Alustuseks möönab komisjon, et 13. märtsi 1996. aasta otsus ei kavandanud abi kasutamist valdusettevõtja Lintra poolt. Seda ei oleks saanud ka ette näha, kuna tegemist ei olnud raskustes oleva äriühinguga. Sama kehtib ka Lintra tütarettevõtjate poolt valdusettevõtja Lintra osutatud teenuste eest abiga tasumisel. Komisjon märgib, et kui ühelt poolt hoiti 22 978 000 Saksa marka valdusettevõtja Lintra kontodel, ilma et Saksamaa ametiasutused oleksid võinud anda täpset teavet selle kasutamise kohta, ja teiselt poolt, kuna tütarettevõtjad vastutavad selle summa nõuetekohase kasutamise eest, peab kogusumma tagasi nõudma valdusettevõtjalt Lintra ja tema tütarettevõtjatelt. Asjaolu, et komisjon oli teadlik äriühingu Lintra osaluse olemusest, ei tähenda seda, et selle äriühingu osutatud teenuste eest saab maksta riigiabi summadest, mis olid eraldatud tütarettevõtjate ümberkorraldamiseks.

78 Järgnevalt leiab komisjon, et valdusettevõtja Lintra poolt haldusteenuste osutamise küsimuses on hageja väljendunud mitmel puhul vastuoluliselt. Hageja kinnitab, et valdusettevõtja Lintra poolt tema tütarettvõtjatele osutatud teenused on vajalikud nende ümberkorraldamiseks ning seega tuleb neid käsitleda 13. märtsi 1996. aasta otsusega hõlmatud abina. Seega kui hagejale oleks osutatud nimetatud teenuseid riigipoolse toetuse kaudu, st tasuta, kinnitaks ta ikkagi nende teenuste eest tasumist eraldatud abist. Komisjoni arvamuse kohaselt ei saa hageja järelkult tõsiselt väita, et ta sai tasulist abi, mille tagasimaksmist temalt nõutakse. Komisjoni hinnangul peab abi igal juhul tagastama, sest ei ole võimalik üheselt kindlaks määrata, et abi kasutati kooskõlas 13. märtsi 1996. aasta otsusega. Tagastamise motiiv ei lähtu seega mitte kontserni abstraktsest struktuurist, vaid 13. märtsi 1996. aasta otsusest tulenevast asjaolust, et Lintra tütarettvõtjad olid abisaajad.

79 Lõpetuseks vaidleb komisjon vastu hageja väidetud oletustele osas, et ta just ei ole tuginenud nimetatud eeldustele. Vaidlustatud otsuses on konstateeritud üksnes seda, et Saksamaa ametiasutused ei saa välistada, et tegelikult kasutasid tütarettvõtjad abi valdusettevõtja Lintra poolt osutatud teenuste eest maksmiseks. Komisjon lisab, et kui abi kasutas valdusettevõtja Lintra, peab abi tagasi nõudma tütarettvõtjatelt, kellele osutati valdusettevõtja haldusteenuseid. Kui hagejal oli tõendeid selle kohta, et ta ei saanud kõnealuseid teenuseid tasuta, pidanuks ta need komisjonile esitama haldusmenetluse käigus vastuseks komisjoni kutsele esitada oma märkused.

Esimese Astme Kohtu hinnang

80 Hageja kohtuasjas T-111/01 vaidlustab sisuliselt selle, et kasutati vale eesmärgil abi osasummat 22 978 000 Saksa marka, mille alusel arvutati temalt vaidlustatud

otsusega tagasinõutav summa 3 195 559 Saksa marka. Tema sõnul kasutati seda abi 13. märtsi 1996. aasta otsuse kohaselt hageja ümberkorraldamiseks.

- 81 Esimese Astme Kohus leiab, et esitatud väidet tuleb käsitleda kahes osas. Kõigepealt teeb kohus kindlaks 13. märtsi 1996. aasta otsuse täpse reguleerimisala. Seejärel, arvestades seda tulemust, kontrollib kohus, kas komisjon võis teha vaidlustatud otsuses EÜ artikli 88 lõike 2 alusel järelduse abi valel eesmärgil kasutamise kohta, mille alusel arvestati kohtuasja T-111/01 hageja poolt tagastatav abisumma.

— 13. märtsi 1996. aasta otsuse reguleerimisala

- 82 Esmalt uuris komisjon 13. märtsi 1996. aasta otsuses üksikhaaval valdusettevõtja Lintra juhitud kaheksa tütarettevõtja, sealhulgas hageja kohtuasjas T-111/01, seisundit majanduslikust, sotsiaalsest ja eeldatava elujõulisuse aspektist seoses Saksamaa ametiasutuste kavandatava ümberkorraldamisega. Komisjon tõi välja ka selle, et pärast äriühingute ümberkorraldamiseks ja erastamiseks väljakuulutatud pakkumismenetlust otsustasid Saksamaa ametiasutused toetada Emans & Partners GbR-i kõiki äriühinguid hõlmavat ülevõtmispakkumist, mida peeti kõige paremaks, arvestades eelkõige töökohtade säilitamist, investeerimiskava, omandaja personali värbamist, rahalist kohustust Treuhandanstalt'i suhtes ja kõikidele äriühingutele avanevaid perspektiive. Treuhandanstalt (muudetud ärinimega BvS) loovutas seejärel omandaja kasuks 100%-lise osaluse valdusettevõtjale Lintra kuuluvates äriühingutes. Edasi täpsustas komisjon Lintra kontserni äriühingute ümberkorraldamiseks ja erastamiseks Saksamaa ametiasutuste kavandatud rahalised meetmed, mille abisumma oli 970 200 000 Saksa marka ja mis vähenes seejärel summani 824 200 000 Saksa marka. Abi kokkusobivust käsitlevas analüüsis märgib komisjon lõpetuseks, et „vaatamata pakkumismenetlusele ei suudetud leida ühtegi investee-

rijat, kes oleks valmis kandma ilma riigiabita kõnealuste äriühingute ümberkorraldamisest tulenevat riski” ning et „[k]una ettevõtted müüdi enampakkujale, piirati erastamislepingus riigiabi kasutamine vaid äärmise vajadusega, et äriühingud saaksid pikemas perspektiivis taastada oma konkurentsivõimelisuse”. Ta lisis, et „kõik need äriühingud tegutsevad laienevatel turgudel, kus ei eksisteeri struktuurset ületootlikkust” ning et „rahaline abi oli ajaliselt piiratud”. Komisjon teeb öeldu põhjal järelduse, et „abi vastas ümberkorraldamisega seotud nõuetele (konkurentsivõimelisus, proportsionaalsus, tootlikkuse vähendamine)”.

83 Kontrolli tulemuste alusel järeldas komisjon esiteks, et „kui vaadelda ümberkorraldamise abi tervikuna, saaks asuda seisukohale, et see abi on ühisturuga kokkusobiv vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punktile c [...], kuna abi on piiratud vaid äärmise vajadusega ega anna äriühingutele konkurentide suhtes mingit eelisseisundit”. Teiseks leiab komisjon ka seda, et „asjaolu, et kõik äriühingud asuvad erandlike eeskirjade alla kuuluvas piirkonnas vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punktile a, pidades silmas abi saanud äriühingute arvu ja suurust, samuti nende erinevat tootevalikut, mistõttu ei teki koosmõju efekti, ning abi suhteliselt piiratud summa tõttu tunnistati kõnealune abi EÜ asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti a kohaselt ühisturuga kokkusobivaks”.

84 13. märtsi 1996. aasta otsuse sõnastusest tuleneb, et heakskiidetud abi saajateks oli kaheksa Lintra tütarettevõtjat, sealhulgas hageja kohtuasjas T-111/01, kelle seisundit majanduslikust, sotsiaalsest ja elujõulisuse aspektist on kirjeldatud otsuse lehekülgedel 1–5, jättes välja valdusettevõtja Lintra, kelle ülesanne oli juhtida kontserni, eesmärgiga luua kõik vajalikud tingimused tütarettevõtjate ümberkorraldamiseks ja erastamiseks. Kuigi Saksamaa ametiasutuste kavandatud rahalised meetmed olid mõeldud äriühingute rekapiitaliseerimiseks ja ümberkorraldamise meetmete rahastamiseks, eelkõige BvS-i osalemise läbi kahjumi katmisel investeerimisabiga ja äriühingute sularahanõudluse katmisega, olnud 13. märtsi 1996. aasta otsuse alusel lubatud valdusettevõtja Lintra poolt abi kasutamist oma tegevuse rahastamiseks. Pealegi ei tähenda asjaolu, et Saksamaa ametiasutused võisid Lintra kontserni

juhtimise raames maksta valdusettevõtjale Lintra abi, seda, et selle kontserni tütarettevõtjaid ei saaks pidada kasusaajaks (vt selle kohta Euroopa Kohtu 19. septembri 1985. aasta otsus kohtuasjades 172/83 ja 226/83: Hoogovens Groep v. komisjon, EKL 1985, lk 2831, punkt 34) ja 13. märtsi 1996. aasta otsusega heakskiidetud abi tegelikuks saajateks. Siit järeldub, et komisjon kiitis 13. märtsi 1996. aasta otsusega heaks üksnes abi, mis oli ette nähtud Lintra tütarettevõtjate, sealhulgas hageja kohtuasjas T-111/01, ümberkorraldamiseks.

— Kohtuasja T-111/01 hagejalt tagasinõutava abisumma valel eesmärgil kasutamise tuvastamine

85 Kõigepealt tuleb rõhutada, et kui komisjon leiab vastavalt EÜ artikli 88 lõikele 2, et abi on kasutatud valel eesmärgil, siis otsustab komisjon, et asjassepuutuv riik peab säärase abi andmise lõpetama või muutma seda komisjoni määratud tähtaja jooksul.

86 EÜ artikli 88 lõike 2 sõnastusest koostoimes määruse nr 659/1999 artikli 1 punktiga g ja artikliga 16 tuleneb, et põhimõtteliselt on pandud komisjonile kohustus tõendada, et abisaaja on tema varasema otsuse alusel eelnevalt heaks kiidetud abi või osa sellest valel eesmärgil kasutanud. Kirjeldatud tõendatuse puudumisel tuleb kõnealune abi lugeda hõlmatuks komisjoni eelmise heakskiitva otsusega. Määruse nr 659/1999 artiklis 16 sisalduv viide artiklile 13 volitab komisjoni võtma teabe esitamise korralduse liikmesriigi poolt järgimata jätmise korral ametliku uurimismenetluse lõpetamise otsuse vastu siiski kättesaadava teabe põhjal. Seega kui liikmesriik ei anna piisavalt selget ja täpset teavet abi kasutamise

kohta, mille suhtes on komisjonil tema käsutuses oleva teabe põhjal kahtlusi seoses eelneva heakskiitva otsuse täitmise, on komisjonil õigus konstateerida kõnealuse abi valel eesmärgil kasutamist.

- 87 Lisaks peab käesolevas asjas märkima, et vastavalt vaidlustatud otsuse punktile 42 leidis komisjon järgmist:

„Sedavõrd, kuivõrd Lintra kontsernile antud abi ei kasutatud ümberkorraldamise kavas ette nähtud eesmärkidele vastavalt, ei ole see abi hõlmatud 13. märtsi 1996. aasta otsusega, mille kohaselt oleks pidanud kogu abi kasutama vahetult Lintra tütarettevõtjate ümberkorraldamiseks. Abi kasutamist [valdusettevõtja] Lintra [...] poolt ei ole sõnaselgelt ette nähtud ümberkorraldamise kavas ega ka käesolevas otsuses. Pealegi ei oleks see saanudki kõne alla tulla, kuna nimetatud äriühing ei olnud raskustes olev ettevõtja. Samuti ei olnud ümberkorraldamise kavas ega 13. märtsi 1996. aasta otsuses sõnaselgelt ette nähtud abi kasutamist tütarettevõtjate poolt, et tasuda [valdusettevõtja] Lintra [...] poolt osutatud teenuste eest. Saksamaa ametiasutused kinnitasid, et ei saa välistada, et tütarettevõtjad kasutasid abi tegelikult selle äriühingu osutatud teenuste eest tasumiseks. Lisaks andsid Saksamaa ametiasutused teabe esitamise korraldusele vastuseks ainult üldised arvud [valdusettevõtja] Lintra [...] kogukulude (personali-, õiguskulud, tööruumide rent jne) kohta, jättes täpsustamata, milliseid teenuseid see äriühing millistele tütarettevõtjatele ja mis ajal tasu eest osutas. Kuna Saksamaa ametiasutused ei olnud suutelised esitama selle kohta piisavaid tõendeid, leiab komisjon, et [valdusettevõtja] Lintra [...] käsutusse jäänud 34,978 miljonit Saksa marka ei ole komisjoni 13. märtsi 1996. aasta otsusega hõlmatud.”

88 Komisjon teeb eelneva põhjal vaidlustatud otsuse punktis 43 järelduse:

„Osa antud abist, mis jäi [valdusettevõtja] Lintra [...] käsutusse, nimelt 34,978 miljonit Saksa marka, ei ole kasutatud heakskiidetud ümberkorraldamise kava tingimuste kohaselt. Järelikult kasutas abisaaja seda abi vastuolus 13. märtsi 1996. aasta otsusega, mis kujutab endast abi valel eesmärgil kasutamist vastavalt EÜ [...] artikli 88 lõikele 2 koostoimes määruse nr 659/1999 artikli 1 [punktiga] g [...]”.

89 Osasummaga 22 978 000 Saksa marka seonduvalt leiab komisjon vaidlustatud otsuse punktis 44, et „Saksamaa ametiasutused ei andnud teabe esitamise korraldusele antud vastuses üksikasjalikku teavet” kõnealuse summa kasutamise kohta. Samuti märgib komisjon vaidlustatud otsuse punktis 45, et „Saksamaa ametiasutused ei tõendanud, et see summa jaotati tütarettevõtjate vahel”, kuigi komisjon märgib, et „Saksamaa ametiasutuselt saadud teabe põhjal sai [valdusettevõtja] Lintra [...] ilma kahtlusteta kogu summa endale”. Seetõttu nõudis komisjon, et valdusettevõtja Lintra ja tema tütarettevõtjad tagastaksid kogu summa või osa sellest vastavalt vaidlustatud otsuse punktis 46 toodud tingimustele. Selle punkti kohaselt peab Saksamaa Liitvabariik nõudma hagejalt kohtuasjas T-111/01 tagasi 3 195 559 Saksa marka.

90 Võttes arvesse vaidlustatud otsuse eespool nimetatud punkte ja toimikumaterjale, on selge, et osa abist summas 22 978 000 Saksa marka jäi valdusettevõtja Lintra pangakontodele. Samuti on kindlaks tehtud, et Lintra kontserni juhtimisega seotud tegevuse raames osutas valdusettevõtja Lintra tütarettevõtjatele mitmesuguseid teenuseid. Seevastu käesoleva väite puhul käsitleb pooltevaheline vaidlus küsimust, kas komisjon võis võtta seisukoha 22 978 000 Saksa marga valel eesmärgil

kasutamise kohta, hoolimata asjaolust, et ta ei olnud suuteline kindlaks määrama nimetatud summa tegelikku kasutamist, kuna Saksamaa ametiasutused ei esitanud üksikasjalikke tõendeid 1. augusti 2000. aasta teabe esitamise korraldusele vastavalt.

- 91 Sel puhul peab nentima, et komisjoni läbiviidav uurimine hõlmab keeruliste majanduslike faktide ja tingimuste arvesse võtmist ja hindamist. Kuna ühenduse kohus ei saa asendada komisjoni poolt keeruliste majanduslikele faktidele ja tingimustele antud hinnangut enda hinnanguga, peab Esimese Astme Kohtu kontroll piirduma menetlus- ja põhjendamisnormidest kinnipidamise, faktiliste asjaolude sisulise õigsuse ning ilmse hindamisvea ja võimu kuritarvitamise puudumise kontrollimisega (Euroopa Kohtu 29. oktoobri 1980. aasta otsus kohtuasjas 138/79: *Roquette Frères v. nõukogu*, EKL 1980, lk 3333, punkt 25; 15. juuni 1993. aasta otsus kohtuasjas C-225/91: *Matra v. komisjon*, EKL 1993, lk I-3203, punkt 25; Esimese Astme Kohtu 15. juuli 1994. aasta otsus kohtuasjas T-17/93: *Matra Hachette v. komisjon*, EKL 1994, lk II-595, punkt 104; 8. juuni 1995. aasta otsus kohtuasjas T-9/93: *Schöller v. komisjon*, EKL 1995, lk II-1611, punkt 140; eespool punktis 48 viidatud kohtuotsus *Skibsværftsforeningen jt v. komisjon*, punkt 170, ning 24. oktoobri 1997. aasta otsus kohtuasjas T-243/94: *British Steel v. komisjon*, EKL 1997, lk II-1887, punkt 113).
- 92 Käesolevas asjas ei ole tehtud ilmset hindamisviga komisjoni järelduse osas, mille kohaselt kasutati 22 978 000 Saksa marka valel eesmärgil.
- 93 Komisjonile ei saa ette heita vaidlustatud otsuse vastuvõtmist hoolimata faktist, et ta ei olnud suuteline kindlaks määrama kõnealuse summa tegelikku kasutamist. Kui ülaltoodud punkti 86 kohaselt on põhimõtteliselt pandud komisjonile kohustus tõendada, et tema eelnevalt heakskiidetud abi on kasutatud valel eesmärgil, jääb

siiski liikmesriigi ülesandeks edastada kõik komisjoni teabe esitamise korraldusega nõutud vajalikud andmed, mille esitamata jätmisel on komisjonil õigus võtta ametliku uurimismenetluse lõpetamise otsus vastu kättesaadava teabe põhjal.

94 Toimikus olevatest dokumentidest tuleneb, et kuigi komisjon nõudis Saksamaa ametiasutuselt, et see edastaks „kõik andmed, mille alusel saab kindlaks määrata, kuidas jaotati [valdusettevõtja Lintra] kulud tütarettevõtjate vahel”, „kõik andmed seoses valdusettevõtjal oleva summa [22 978 000 Saksa marka] võimaliku muul viisil tütarettevõtjatele määramisega, st konkreetset andmed käibe ja tütarettevõtjatele esimese ümberkorraldamise perioodi (1994–1996) jooksul antud kogu abi kohta”, ning „kõik vajalikud andmed hindamiseks, mis ajani rahastati antud abist tütarettevõtjate kontserni tehtud sissemaksid”, ei täitnud Saksamaa ometi seda korraldust. 2. oktoobril 2000 Saksamaa ametiasutuste 1. augusti 2000. aasta korraldusele edastatud vastuses esitavad viimati nimetatud ainult üldised arvud valdusettevõtja Lintra kontodel oleva summa 22 978 000 Saksa marga suunamise kohta mitmesuguste valdusettevõtja teenuste eest, ilma et selle põhjal saaks kindlaks määrata selle summa täpse jaotuse tütarettevõtjate vahel.

95 Sellisel juhul saab komisjon tõlgendada valdusettevõtja Lintra kontodel olevat 22 978 000 Saksa marka vaid kahel järgmisel viisil: valdusettevõtja Lintra, kellele BvS maksis tütarettevõtjate ümberkorraldamiseks abi, ei kandnud osutatud 22 978 000 Saksa marka üle tütarettevõtjatele, mispuhul on see vastuolus 13. märtsi 1996. aasta otsusega, millega kiideti heaks abi maksmine Lintra tütarettevõtjate ümberkorraldamiseks; tütarettevõtjad tasusid valdusettevõtja Lintra teenuste eest, mis küll võidi osutada tütarettevõtjate ümberkorraldamise eesmärgil, kuid mille sisu, otstarbe ja tasumise kuupäeva kohta ei esitanud Saksamaa ametiasutused ühtegi selgesisulist tõendit, mistõttu võib komisjon selle alusel järeldada, nagu on märgitud vaidlustatud otsuse punktis 45, et summat suuruses 22 978 000 Saksa marka ei jaotatud tütarettevõtjatele ning on samuti vastuolus 13. märtsi 1996. aasta otsusega.

- 96 Iseenesest loetakse määruse nr 659/1999 kohaselt abi kasutamist vael eesmärgil kasutamiseks vaid siis, kui selle eest vastutab abisaaja.
- 97 Sellisel juhul tuleneb vaidlustatud otsuse punktide 43 ja 44 koostoimest, et komisjoni seisukohalt oli selleks abisaajaks, keda pidada vastutavaks 22 978 000 Saksa marga vael eesmärgil kasutamise eest, kogu Lintra kontsern kui 13. märtsi 1996. aasta otsusega heakskiidetud abi esialgne saaja. Seega, nagu on märgitud ülalloodud punktis 84, tuleb 13. märtsi 1996. aasta otsusega heakskiidetud abi esialgseteks saajateks lugeda ainult Lintra tütarettevõtjad, mitte aga kontserni tervikuna. Siiski valdusettevõtja Lintra kontodele jäänud 22 978 000 Saksa marga osas leidis komisjon vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal tema käsutuses olevale teabele tuginedes õigesti, et kõnealust abi ei kasutatud kooskõlas 13. märtsi 1996. aasta otsusega.
- 98 Vastupidiselt hageja väidetule ei pidanudki komisjon enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist teostama määruse nr 659/1999 artikli 22 lõike 1 alusel kohapealset kontrolli.
- 99 Olgu meenutuseks öeldud, et vastavalt nimetatud sättele, „[k]ui komisjonil on tõsiseid kahtlusi selle suhtes, kuidas täidetakse vastuväidete esitamata jätmise otsuseid, positiivseid otsuseid või tingimuslikke otsuseid, mis on seotud indivi-duaalse abiga, peab kõnealune liikmesriik pärast seda, kui talle on antud võimalus esitada omapoolsed seisukohad, lubama komisjonil teha kohapealset kontrolli”. Määruse nr 659/1999 artikli 22 lõiget 1 tuleb vaadelda koostoimes määruse põhjendusega 20, mille kohaselt „kohapealsed kontrollimised on [...] asjakohased ja kasulikud eriti siis, kui abi võidi kuritarvitada”.

- 100 Seega piisab käesoleval juhul järeldusest, et pärast Saksamaa ametiasutuste 2. oktoobril 2000 edastatud vastust 1. augusti 2000. aasta korraldusele ei olnud komisjonil ülalloodud punktis 95 märgitud kahte hüpoteesi arvesse võttes enam tõsiseid kahtlusi tema 13. märtsi 1996. aasta otsuse mittetäitmise suhtes, mis puudutab 22 978 000 Saksa marga kasutamist. Sellistel asjaoludel ei olnud tal väidetavat kohustust teostada kohapealset kontrolli, et teha kindlaks 13. märtsi 1996. aasta otsuse täitmine.
- 101 Eeltoodust lähtuvalt tuleb komisjoni 13. märtsi 1996. aasta otsusega heakskiidetud abi valel eesmärgil kasutamise tuvastamise väidetavale eksimusele tuginev väide tagasi lükata.

Vaidlusaluse abi saajate kindlaksmääramisel komisjoni tehtud eksimusele viitav ühine väide

Poolte argumendid

— Kohtuasi T-111/01

- 102 Hageja kohtuasjas T-111/01 märgib, et komisjoni 13. märtsi 1996. aasta otsusega heakskiidetud abi maksid Saksamaa ametivõimud vahetult valdusettevõtjale Lintra. Hageja, sealhulgas ka kõik teised Lintra tütarettevõtjad, sai seega abi vaid kaudselt. Hageja sõnul kinnitab seda seisukohta ka komisjon ise. Saksamaa ametiasutustele edastatud 1. augusti 2000. aasta korralduses tunnistas komisjon, et kättesaadava teabe põhjal ei saa öelda, et summa 34 978 000 Saksa marka maksti tütarettevõtjatele. Hageja hinnangul järeldub sellest, et vaidlusaluse abi tagas-

tamiseks saab olla kohustatud üksnes valdusettevõtja Lintra. Peale selle palub hageja Esimese Astme Kohtul tuvastada, kas Lintra ainuaktsionär ajavahemikul 1994–1997, aga ka BvS ja Saksamaa Liitvabariik ise on kohustatud abi tagastama.

- 103 Hageja vaidlustab veel vaidlustatud otsuses välja toodud valdusettevõtja Lintra ja tema tütarettevõtjate solidaarvastutuse. Sellisel solidaarvastutusel ei ole ühtegi õiguslikku alust ja sel puhul tuleb osutada „ümberpööratud vastutusele kontsernis”, mille kohaselt vastutab tütarettevõtja oma emaettevõtja võlgade eest. Hageja sõnul ei eksisteeri seda Saksa õiguses ega tema teada ka ühenduse õiguses. Pealegi saaks komisjon sellise solidaarvastutusega nõustuda vaid kui soodustava asjaoluga, arvestades valdusettevõtja Lintra maksujõuetust.
- 104 Komisjon väidab vastu, et 13. märtsi 1996. aasta otsuses määratletakse Lintra tütarettevõtjaid heakskiidetud abi saajatena. Komisjon on arvamusel, et tütarettevõtjad kaasvastutavad abi nõuetekohase kasutamise eest. Seega ei tegutse komisjon omavoliliselt, kui ta taotleb valel eesmärgil kasutatud abi tagasinõudmist ka tütarettevõtjatelt, kui see ei osutu võimalikuks valdusettevõtja Lintra puhul. Sel puhul selgitab komisjon, et kuna Saksamaa ametiasutused ei olnud käesolevas asjas võimalised esitama usaldusväärseid andmeid antud abi otstarbe kohta, peavad kõik tütarettevõtjad vastutama solidaarselt.
- 105 Seetõttu leiab komisjon, et hageja ei pea vastavalt „ümberpööratud vastutusele kontsernis” võtma endale emaettevõtja kohustusi, kuid peab täitma oma kohustust, mis tal lasub abisaajaks olemise tõttu. Komisjon arwab, et vaidlustatud otsuses nähakse ette solidaarvastutus ainult sel põhjusel, et võttes arvesse kontserni struktuuri ja kavatsust suunata abi läbi valdusettevõtja Lintra, ei saanud komisjon välistada, et osa abist jääb valdusettevõtja Lintra kontodele. Igal juhul komisjon lisab, et ei oma tähtsust, kas kostja vastuses kirjeldatud õiguslik olukord eksisteerib Saksamaa õiguses või mitte, sest ühenduse õigust ei hinnata siseriikliku

õigussüsteemi valguses. Komisjon märgib, et hageja poolt Esimese Astme Kohtule esitatud taotlusel tuvastada, kas Saksmaa Liitvabariigi või BvS-i poolt vaidlusaluse abi tagastamine oli vajalik, ei ole mingit tähendust ning selgitamaks välja, kas valdusettevõtja Lintra ainuaktsionär on kohustatud abi tagastama, tuleb toetuda siseriiklikule õigusele.

— Kohtuasi T-133/01

106 Hageja kohtuasjas T-133/01 väidab, et komisjon kuritarvitas oma kaalutusõigust, nõudes hagejalt abi tagastamist. Hageja väitel sai abi vaid valdusettevõtja Lintra. 13. märtsi 1996. aasta otsusega andis komisjon oma nõusoleku ümberkorraldamise meetmeteks suunatud abile valdusettevõtja Lintra erastamise raames. Seda arvesse võttes vaidleb hageja vastu vaidlustatud otsuses märgitud valdusettevõtja Lintra ja tema tütaretevõtjate solidaarvastutusele, mis puudutab 22 978 000 Saksa marka, ning tema osavastutust (summas 4 077 000 Saksa marka), mis puudutab abi tagastamist likviidsuslaenuna. Sel puhul kinnitab hageja, et vaidlustatud otsuses märgitud summa 4 077 000 Saksa marka või selle osaline tagastamine ei saa küsimust tekitada, kuna ta ei olnud üldse teadlik, kuidas komisjon selle kindlaks määras.

107 Esiteks sedastab komisjon, et vastavalt 13. märtsi 1996. aasta otsusele olid abisaajateks Lintra kaheksa tütaretevõtjat. Sel põhjusel vastutavad need ettevõtjad abi nõuetekohase kasutamise eest.

- 108 Järgnevalt meenutab komisjon, et kui ta on tuvastanud abi ühisturuga kokkusobimatuse, on tema kohustuseks nõuda abi tagastamist. Sellisel puhul ei ole komisjonil määruse nr 659/1999 artiklis 14 sätestatu kohaselt mingit kaalutusõigust. Liikmesriigi poolt abi tühistamise kohustusega kaasnev algse olukorra taastamise eesmärk on saavutatud, kui abisaaja tagastab abi koos sellele vastavalt vajadusele lisanduvate viivistega.
- 109 Osasumma 12 000 000 Saksa marga osas on komisjon seisukohal, et see summa ei ole hõlmatud 13. märtsi 1996. aasta otsusega ja tuleb seetõttu tagastada. Sel puhul meenutab komisjon, et 13. märtsi 1996. aasta otsusega heakskiidetud abi oli mõeldud tütaretttevõtjatest koosneva kontserni ühiseks ümberkorraldamiseks ja erastamiseks. Niisiis maksti komisjoni hinnangul 12 000 000 Saksa marka 1997. aasta aprilli ja juuni jooksul pärast esimese ümberkorraldamise ebaõnnestumist ning ajal, mil toimus kontserni taasriigistamine seetõttu, et BvS taastas oma kontrolli selle üle. Neid asjaolusid arvestades leiab komisjon, et 12 000 000 Saksa marka ei saa ilmselgelt olla hõlmatud 13. märtsi 1996. aasta otsusega ning et tagasimaksmise nõue on täiesti põhjendatud.
- 110 Lõpuks, mis puutub solidaarvastutuse küsimusse, siis märgib komisjon, et seda küsimust ei ole vaidlustatud otsuses käsitletud, kuna komisjon ei saanud välistada, et osa abist võib jääda valdusettevõtja Lintra kontodele. Komisjon täpsustab, et vastupidiselt hageja väidetele ei vastuta viimati nimetatu valdusettevõtja Lintra võlgade eest. Vastupidi, valdusettevõtja Lintra on tütaretttevõtjate võlgade suhtes solidaarvõlgnik.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 111 Alustuseks tuleb märkida, et vastavalt ühenduse õigusele, kui komisjon tuvastab abi ühisturuga kokkusobimatuse, võib ta nõuda liikmesriigilt abisaajatele antud abi

tagastamist (Euroopa Kohtu 12. juuli 1973. aasta otsus kohtuasjas 70/72: komisjon v. Saksamaa, EKL 1973, lk 813, punkt 20; 8. mai 2003. aasta otsus kohtuasjades C-328/99 ja C-399/00: Itaalia ja SIM 2 Multimedia v. komisjon, EKL 2003, lk I-4035, punkt 65, ning 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-277/00: Saksamaa v. komisjon, EKL 2004, lk I-3925, punkt 73).

- 112 Ebaseadusliku abi tühistamine tagastamise teel on selle ebaseaduslikkuse tuvastamise loogiline tagajärg ning selle eesmärgiks on algse olukorra taastamine (eespool punktis 111 viidatud kohtuotsus Saksamaa v. komisjon, punkt 74).
- 113 Selle eesmärgi saavutamine võib olla takistatud, kui kõnealuse abi koos vajaduse korral sellele lisanduvate viivistega tagastab abisaaja või teisisõnu ettevõtjad, kes on seda tegelikult kasutanud. Selle tagastamisega kaotab abisaaja eelise, mis tal oli turul teiste konkurentide ees, ning taastatakse abi maksmisele eelnenud olukord (vt selle kohta Euroopa Kohtu 4. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas C-350/93: komisjon v. Itaalia, EKL 1995, lk I-699, punkt 22; 3. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-457/00: Belgia v. komisjon, EKL 2003, lk I-6931, punkt 55, ning eespool punktis 111 viidatud kohtuasi Saksamaa v. komisjon, punkt 75).
- 114 Sellest tuleneb, et ebaseaduslikult makstud riigiabi tagasimaksmise peamine eesmärk on ära hoida konkurentsi moonutamist, mis on põhjustatud ebaseadusliku abiga tagatud konkurentsielisest (eespool punktis 111 viidatud kohtuotsus Saksamaa v. komisjon, punkt 76).
- 115 Sisuliselt sama kehtib ka riigi makstud abi tagastamise puhul, mida on komisjoni vastuvõetud otsuse kohaselt valel eesmärgil kasutatud vastavalt EÜ artikli 88 lõikele 2 ja määruse nr 659/1999 artikli 1 punktile g. Selles osas piisab tõdemusest, et määruse nr 659/1999 artiklis 16 sätestatakse muuhulgas, et seoses ebaseaduslikuks

tunnistatud abi tagasinõudmisega selle saajalt kohaldatakse sama määruse artiklit 14 abi valel eesmärgil kasutamise korral *mutatis mutandis*. Järelikult peab valel eesmärgil kasutatud abi sisuliselt tagasi nõudma ettevõtjalt, kes sellest tegelikult kasu sai, et ära hoida sellest abist tuleneva konkurentsieelise tõttu tekkinud konkurentsimoonutusi.

- 116 Nende kaalutluste põhjal tuleb käsitleda vaidlustatud otsuse artiklis 3 esitatud vaidlusaluse abi tagastamise korralduse seaduslikkust. Selles osas hindab Esimese Astme Kohus esmalt 22 978 000 Saksa marga suuruse osalise abisumma tagastamise korralduse seaduslikkust, mis oli samaaegselt suunatud äriühingule Saxonia Edelmetalle 3 195 559 Saksa marga osas ja äriühingule ZEMAG 2 419 271 Saksa marga osas. Teiseks võtab Esimese Astme Kohus vaatluse alla 12 000 000 Saksa marga tagastamise korralduse, mis oli suunatud äriühingule ZEMAG 4 077 000 Saksa marga osas.

— Vaidlusaluse abi tagastamise korraldus, mis käsitleb vaidlustatud otsuse artiklis 3 esitatud 22 978 000 Saksa marga suurust osalist abisummat (kohtuasjad T-111/01 ja T-133/01)

- 117 Kõigepealt tuleb märkida, et nii nagu täheldati kohtuasja T-111/01 hageja esitatud eelmise väite hindamise raames, ei ole komisjon teinud ilmset hindamisviga otsustades, et 22 978 000 Saksa marga suurust osalist abisummat on kasutatud valel eesmärgil. Lisaks ei ole hageja kohtuasjas T-133/01 vaidlustanud tõsiseltvõetavalt komisjoni hinnangut selle summa valel eesmärgil kasutamise kohta, mis puudutab hagejat.

- 118 Seejärel tuleb meenutada, et ühelt poolt on komisjon vaidlustatud otsuse punktis 44 märkinud:

„Kuna abi anti esialgu Lintra kontsernile tervikuna ja kuna seda kontserni enam ei eksisteeri, ei pea komisjon uurima, kui suures ulatuses kontserni äriühingud individuaalselt abi said. Järelikult tuleb kohaldada tagasimaksmise kohustust kõikide äriühingute suhtes, kes kuulusid kontserni abi andmise ajal.”

- 119 Teiselt poolt märkis komisjon vaidlustatud otsuse punktis 45:

„Saksamaa ametiasutuselt saadud teabe põhjal sai [valdusettevõtja] Lintra [...] ilma kahtlusteta kogu summa endale. Saksamaa ametiasutused ei ole tõendanud, et 22,978 miljonit Saksa marka jaotati tütarettevõtjate vahel. Neil asjaoludel tuleb valdusettevõtjalt Lintra ja tema tütarettevõtjatelt nõuda tagasi kogu summa.”

- 120 Komisjon selgitas seejärel 22 978 000 Saksa marga Lintra tütarettevõtjatelt tagasinõudmise korda jaotuse kohaselt, mille aluseks oli äriühingutele antud abi ulatus ja mille kohta oli vaidlustatud otsuses märgitud, et seda kasutati kooskõlas 13. märtsi 1996. aasta otsusega.

- 121 Seega võis komisjon asuda vaidlustatud otsuses Saksamaa ametiasutustelt pärineva vastupidise teabe puudumisel seisukohale, et valdusettevõtja Lintra kontodel olevat summat 22 978 000 Saksa marka ei jaotatud ümber tütarettevõtjatele. Komisjon

möönab kohtudokumentides ja ülatoodud punktis 64 märgitu kohaselt, et hagejatelt ei nõutud 22 978 000 Saksa marga tagastamist selle abi ebaseadusliku kasutamise tõttu tütarettevõtjate poolt, vaid abi säilitamise tõttu valdusettevõtja Lintra poolt.

122 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et komisjon ei saa panna Saksamaa Liitvabariigile kohustust, et viimane nõuaks hagejatelt tagasi vaidlustatud otsuse artiklis 3 ette nähtud tabelis 2 märgitud summasid, sest vastavalt vaidlustatud otsusele ja komisjoni esitatud dokumentidele ei saa neid äriühinguid lugeda 22 978 000 Saksa marga saajateks, kuivõrd nad ei saanud kõnealusel valem eesmärgil kasutatud summast tegelikku kasu.

123 Seda hinnangut ei muuda küsitavaks vaidlustatud otsuse punktis 44 esitatud väide, mille kohaselt anti 13. märtsi 1996. aasta otsuse kohaselt abi esialgu Lintra kontsernile tervikuna ,ning seepärast ei pea komisjon uurima, millises ulatuses kontserni erinevad äriühingud seda abi kasutasid. Nii nagu on märgitud ülaltoodud punktis 84, kui Lintra kontsern nõuab valdusettevõtja Lintra vahendusel sisse BvS-i makstud abi, ei ole kogu abi esialgseks saajaks tütarettevõtjatest ja valdusettevõtjast Lintra koosnev Lintra kontsern, vaid nendeks saavad olla üksnes tütarettevõtjad nende ümberkorraldamise ja erastamise eesmärgil. Veel tuleb märkida, et kuigi vastavalt eelkõige vaidlustatud otsuse punktis 42 toodud komisjoni väitele ei tule mingil juhul kõne alla abi kasutamine valdusettevõtja poolt, kuna tegemist ei olnud raskustes oleva äriühinguga, möönis komisjon ise samas, et kõnealuse kontserni näol ei ole tegemist 13. märtsi 1996. aasta otsusega heakskiidetud abi esialgse saajaga. Neil tingimustel tuleb pidada ekslikuks oletust, mille kohaselt komisjon leidis, et ta ei ole kohustatud uurima, kui suures ulatuses said kontserni erinevad äriühingud kasutada 22 978 000 Saksa marka.

- 124 Siiski peab täpsustama, et käesoleva kohtuasja asjaolusid arvestades ei pidanud komisjon vaidlustatud otsuses kindlaks määrama, kui suures ulatuses iga äriühing 22 978 000 Saksa marka kasutas, vaid võis nõuda Saksamaa ametiasutustelt abi tagastamist seda saanud isiku(te)lt, st abist tegelikult kasu saanud ettevõtjalt või ettevõtjatelt. Seega tuleb Saksamaa Liitvabariigil nõuda tema ühenduse kohustuste raames tagasi kõnealune summa. Juhul, kui nimetatud tagastamise korralduse läbiviimisel tabavad liikmesriiki ettenägematud raskused, võib see liikmesriik tuua need probleemid komisjoni ette hindamiseks, mille puhul peavad komisjon ja liikmesriik vastavalt omavahelise usaldusliku koostöö kohustusele, mida on kirjeldatud EÜ artiklis 10, tegema koostööd heas usus, et ületada raskused asutamislepingu sätete ja eelkõige abiga seotud sätete kogu ulatuses täitmise tagamisel (vt eelkõige Euroopa Kohtu 21. märtsi 1991. aasta otsus kohtuasjas C-303/88: Itaalia v. komisjon, EKL 1991, lk I-1433, punkt 58 ning 13. juuni 2002. aasta otsus kohtuasjas C-382/99: Madalmaad v. komisjon, EKL 2002, lk I-5163, punkt 50).
- 125 Kui aga konkreetsem teave puudub ja arvestades asjaolu, et abisumma jäi valdusettevõtja Lintra kontodele, ei tegutsenud komisjon õiguspäraselt, kohustades hagejaid automaatselt tagastama vaidlusaluse abi ainuüksi põhjusel, et viimati nimetatuid määratleti 13. märtsi 1996. aasta otsusega heakskiidetud abi esialgseteks saajateks, nagu on väidetud ka komisjoni esitatud dokumentides. Antud lähene-misviisi kasutamise tulemusena eiratakse reegleid, mille kohaselt peab valel eesmärgil kasutatud abist tegelikult kasu saanud äriühing tagastama saadud kasu.
- 126 Järelikult komisjon eksis, nõudes äriühingult Saxonía Edelmetalle 3 195 559 Saksa marga ja äriühingult ZEMAG 2 419 271 Saksa marga tagasimaksmist.
- 127 Sellest tuleneb, et vaidlustatud otsuse artikkel 3 tuleb tühistada selles osas, milles nõutakse, et Saksamaa Liitvabariik nõuaks kohtuasja T-111/01 hagejalt tagasi 3 195 559 Saksa marka ja kohtuasja T-133/01 hagejalt 2 419 271 Saksa marka.

— Vaidlusaluse abi tagastamise korraldus, mis käsitleb vaidlustatud otsuse artiklis 3 esitatud osasummat 12 000 000 Saksa marka (kohtuasi T-133/01)

128 Vaidlustatud otsuse punktis 29 on märgitud:

„12 miljonit Saksa marka anti pärast esimese ümberkorraldamise ebaõnnestumist Lintra tütarettevõtjatele likviidsuslaenuna ümberkorraldamise ettevalmistamise jätkamiseks [...]. Seda summat kasutati maksmata arvete eest tasumiseks ning seda maksti 1997. aasta aprillis ja juunis nendele tütarettevõtjatele, kelle puhul uus ümberkorraldamine tundus teostatav. Kuna BvS andis nimetatud abi pärast Lintra kontserni esimese ümberkorraldamise ebaõnnestumisest teadasaamist eesmärgiga valmistuda ette järgmiseks ümberkorraldamiseks, ei saa lugeda seda hõlmatuks 13. märtsi 1996. aasta otsusega.”

129 Vastavalt vaidlustatud otsuse punktile 45 võib 12 000 000 Saksa marka „selgelt seostada tütarettevõtjatega, kellele anti see summa pärast esimese ümberkorraldamise ebaõnnestumisest teadasaamist”. Saksamaa ametiasutuste esitatud teabe alusel nõuti 12 000 000 Saksa marga tagastamist tütarettevõtjalt eraldi samas punktis ette nähtud tabelile vastavalt, mis on esitatud ka vaidlustatud otsuse artiklis 3.

130 Järgnevalt tuleb märkida, et nii nagu kinnitatakse vaidlustatud otsuses, ei vaidlusta hageja kohtuasjas T-133/01 vaidlusaluse abi valel eesmärgil kasutamise viisi. Veel vajab sedastamist, et vastavalt Saksamaa ametiasutuste 10. märtsil 2000 komisjonile saadetud kirjale ei ole 12 000 000 Saksa marka hõlmatud 13. märtsi 1996. aasta otsusega. Saksamaa ametiasutused ei vaidlustanud seda seisukohta 2. oktoobri 2000.

aasta kirjas, mis esitati vastuseks 1. augusti 2000. aasta korraldusele. Järelikult peab mõõnma, et vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal leidis komisjon õigesti, et 12 000 000 Saksa marka ei olnud hõlmatud 13. märtsi 1996. aasta otsusega ega olnud ka seaduspärased kuna sellest ei teavitatud ametlikult komisjoni.

- 131 Siiski vaidlustab hageja kohtuasjas T-133/01 ühelt poolt järelduse, mille kohaselt ta sai osa 12 000 000 Saksa marga suurusest summast, mille tagastamist komisjon nõuab, ning teiselt poolt viisi, kuidas temalt tagasi nõutav summa 4 077 000 Saksa marka on kindlaks määratud.
- 132 Seoses küsimusega, kas äriühing ZEMAG sai tegelikult kasu 12 000 000 Saksa marga suurusest summast, leiab Esimese Astme Kohus, et arvestades komisjonile vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal kättesaadavaid andmeid, oli see nii.
- 133 Ülalviidatud 10. märtsi 2000. aasta kirjas kinnitasid Saksamaa ametiasutused, et 12 000 000 Saksa marka maksti tütarettevõtjatele 1997. aasta aprilli ja juuni kestel, kuna kavandati nende äriühingute uut erastamist. Saksamaa ametiasutused esitasid „selle summa esialgse jaotuse” asjaomaste tütarettevõtjate vahel, mis on märgitud nimetatud kirja lisas. Äriühingut ZEMAG on 10. märtsi 2000. aasta kirja lisas ettenähtud tabelis mainitud kolmel korral, mille puhul kõiki nimetamisi kokku arvestades on kogusummaks 4 077 000 Saksa marka.
- 134 Komisjon nõudis 1. augustil 2000 määruse nr 659/1999 artikli 10 lõike 3 alusel Saksamaa Liitvabariigilt, et see esitaks „kõik andmed, mille alusel saab kindlaks

määrata, kuidas jaotati [valdusettevõtja Lintra] kulud tütarettevõtjate vahel". Komisjon märkis ka, et kui ei esitata kõiki andmeid, arve ega dokumente, mis on vajalikud abi seaduslikkuse hindamiseks, tuleb tal võtta otsus tema käsutuses oleva teabe alusel.

- 135 Saksamaa ametiasutused vastasid 1. augusti 2000. aasta korraldusele 2. oktoobri 2000. aasta kirjaga, millele nad lisasid raamatupidamisspetsialisti aruande. Esitatud andmete kohaselt pidi vastavalt abi tegelikule kasutamisele tütarettevõtjatele määratama 7 910 000 Saksa marka (osa 12 000 000 Saksa marga suurusest summast). Äriühingut ZEMAG puudutavas osas näitas Saksamaa ametiasutuste esitatud kokkuvõtlik tabel (mis sisaldas ka raamatupidamisspetsialisti aruandes) sellele äriühingule 107 000 Saksa marga suuruse summa määramist. Ülejäänud 4 090 000 Saksa marga suuruse summa (12 000 000–7 910 000) osas selgitasid Saksamaa ametiasutused, et osutatud summa tuli määrata ainult valdusettevõtjale Lintra, kuivõrd seda summat kasutati osaliselt (421 000 Saksa marga suuruses) 1998. aastal muudeks erastamistoiminguteks ja osaliselt (3 669 000 Saksa marka) valdusettevõtja Lintra varaliste- ja personalikulude rahastamiseks. Saksamaa ametiasutused lisasid, et komisjoni teavitati tütarettevõtjatele määratud summast asjaomaste äriühingute uue erastamise jooksul.
- 136 Kirjeldatud andmetest, mille Saksamaa ametiasutused komisjonile esitasid, tuleneb, et komisjon võis vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal teha järelduse, et äriühing ZEMAG sai valel eesmärgil kasutatud summa 12 000 000 Saksa marga suurusest osast tegelikku kasu.
- 137 Mis puutub hageja argumenti, mis tuleneb sisuliselt 4 077 000 Saksa marga, mida temalt tagasi nõutakse, ebapiisavast täpsustamisest, leiab Esimese Astme Kohus, et järgnevalt esitatud põhjustel on see väide põhjendatud.

- 138 Tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab EÜ artikli 253 nõuete täitmiseks olema otsuse põhjendus kohandatud asjaomase õigusakti sisuga ning institutsiooni kui õigusakti autori hinnang peab olema esitatud selgelt ja ühemõtteliselt, et huvitatud isikud saaksid teadlikuks võetud meetmete põhjendustest ning et ühenduse kohus saaks teostada kontrolli. Kui ei ole nõutud, et põhjenduses oleks toodud kõik asjassepuutuvad faktilised ja õiguslikud asjaolud, tuleb seda siiski hinnata mitte ainult õigusakti sõnastusest, vaid ka selle kontekstist lähtuvalt koos antud valdkonda reguleerivate õigusnormidega (Euroopa Kohtu 29. veebruari 1996. aasta otsus kohtuasjas C-56/93: Belgia v. komisjon, EKL 1996, lk I-723, punkt 86, 12. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-5/01: Belgia v. komisjon, EKL 2002, lk I-11991, punkt 68; eespool punktis 48 viidatud kohtuotsus kohtuasjas Skibsværftsforeningen jt v. komisjon, punkt 230, ning 16. detsembri 1999. aasta otsus kohtuasjas T-158/96: Acciaierie di Bolzano v. komisjon, EKL 1999, lk II-3927, punkt 167).
- 139 Käesolevas asjas baseerub vaidlustatud otsuse punktis 45 esitatud põhjendus seoses Saksamaa Liitvabariigile pandud kohustusega nõuda äriühingult ZEMAG tagasi 4 077 000 Saksa marka üksnes „Saksamaa ametiasutuste edastatud andme[te]l”.
- 140 Arvestades vaidlustatud otsuse konteksti, tuleb asuda seisukohale, et esitatud põhjendus on ebapiisav.
- 141 Nii nagu on märgitud ülaltoodud punktis 133, selgitasid Saksamaa ametiasutused eespool nimetatud 10. märtsi 2000. aasta kirjas, et komisjonile edastatud andmed käsitlevad 12 000 000 Saksa marga üksnes „esialgset jaotust” asjaomaste tütarettevõtjate vahel. Saksamaa ametiasutused esitasid 2. oktoobri 2000. aasta kirjas, mis oli vastuseks 1. augusti 2000. aasta korraldusele edastada „kõik andmed, mille alusel saab kindlaks määrata, eespool punktis 135 toodud arvestuse, kuidas

jaotati [valdusettevõtja Lintra] kulud tütarettevõtjate vahel”, selle järgi pidi äriühingule ZEMAG määratama 107 000 Saksa marka (mis moodustab osa 12 000 000 Saksa margast) ja mis vastab Saksamaa ametiasutuste sõnul „abi tegelikule kasutamisele”.

- 142 Vastates Esimese Astme Kohtu küsimusele, mis põhjustel määrati vaidlustatud otsuse artiklis 3 äriühingule ZEMAG 4 077 000 Saksa marka, märkis komisjon, et Saksamaa ametiasutuselt vastuseks 1. augusti 2000. aasta korraldusele esitatud andmete põhjal ei olnud võimalik tuvastada, kuidas arvestati summa 107 000 Saksa marka, mis koosneb valdusettevõtja Lintra poolt tütarettevõtjatele tehtud maksetest tulenevatest nõuetest ja tütarettevõtjate väidetavatest nõuetest valdusettevõtja Lintra vastu. Saadud summat ei ole lähemalt selgitanud ka Saksamaa ametiasutused. Komisjon lisab seevastu, et tingimata tuleb täies ulatuses tagasi nõuda likviidsuslaen summas 12 000 000 Saksa marka ning et Saksamaa ametiasutuste 10. märtsi 2000. aasta kirjas sisalduv ja eespool nimetatud jaotus oli komisjoni jaoks tagastamisnõude aluseks, kuna puudusid muud täpsemad ja selgemad andmed.
- 143 Eltoodust tuleneb, et komisjon nõudis äriühingult ZEMAG 4 077 000 Saksa marga tagastamist, tõendamata või isegi selgitamata põhjuseid, miks just sellist summat nõuti.
- 144 Kindel on see, nagu märgib ka komisjon, et tuleb jõuda eesmärgini — saada tagasi 12 000 000 Saksa marka. Kuid selle abi tegelike saajate vahel jagamise üksikasjalikku korda ei saa kindlaks määrata ilma vaidlustatud otsuse piisava põhjendamiseta ning üksnes palja oletuse alusel.

145 Juhul, kui komisjoni poolt määruse nr 659/1999 artikli 10 lõike 3 alusel vastuvõetud korralduse raames võib komisjon vastavalt nimetatud määruse artikli 13 lõikele 1, „[k]ui liikmesriik ei järgi teabe esitamisega seotud korraldust”, võtta uurimismenetluse lõpetamise otsuse vastu kättesaadava teabe põhjal, ei ole komisjon siiski vabastatud kohustustest esitada piisavaid õiguslikke põhjendusi, mis viisid teda arvamuseni, et liikmesriigi poolt teabe esitamise korraldusele vastuseks edastatud andmeid ei saa toetada komisjoni vastuvõetavas lõplikus otsuses. Selline olukord ei ole võrreldav juhuga, kui liikmesriik ei anna komisjonile kogu teavet vastuseks määruse nr 659/1999 artikli 10 lõike 3 alusel vastuvõetud korraldusele; sellises situatsioonis võib põhjenduses piirduda vaid meeldetuletusega, et liikmesriik ei ole vastanud kõnealusele korraldusele. Seetõttu tuli komisjonil märkida käesolevas asjas vaidlustatud otsusesse põhjused, miks ta asus seisukohale, et Saksamaa ametiasutustelt 1. augusti 2000. aasta korralduse vastuses esitatud andmeid ei saanud arvesse võtta äriühingult ZEMAG tagasi nõutava abisumma kindlaksmääramisel.

146 Samuti peab mõõnma, et Saksamaa Liitvabariik juhtis ülaltoodud punktis 135 osutatud 2. oktoobri 2000. aasta kirjas komisjoni tähelepanu uuele teadaandele asjaomastele tütarettevõtjatele abi andmise kohta nende järgmise ümberkorraldamise raames, mille kohta on esitatud märkus ka vaidlustatud otsuse punktis 41. Seega ei saanud komisjon vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal eirata, et ta oli otsustanud 1. veebruaril 2001, st umbes kaks kuud enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist, algatada ametliku uurimismenetluse seoses äriühingule ZEMAG antud ümberkorraldamisabiga, mille tekst on ära toodud Euroopa Ühenduste Teatajas avaldatud teates esitada märkuseid (EÜT C 133, lk 3), kus ta märgib nimetatud äriühingule alates 1. jaanuarist 1997 makstud abisumma kohta, et „abisummale 107 000 Saksa marka antakse hinnang otsuses, mis puudutab kohtuasja C-41/99: Lintra Beteiligungsholding GmbH”, see tähendab menetluses, mis oli põhjustatud vaidlustatud otsuse vastuvõtmisest. Nimetatud asjaolusid arvestades tuleb komisjonil vähemalt motiveerida erinevust äriühingule ZEMAG määratud summa ja vaidlustatud otsuses väidetud summa vahel.

- 147 Sellest järeldub, et vaidlustatud otsuse aluseks olev põhjendus on EÜ artikli 253 kohaselt ebapiisav, kuivõrd see käsitleb Saksamaa Liitvabariigi kohustust nõuda äriühingult ZEMAG tagasi 4 077 000 Saksa marka.
- 148 Arvestades eeltoodut, tuleb tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 3 osas, milles sellega nõutakse Saksamaa Liitvabariigilt ühelt poolt kohtuasja T-111/01 hagejalt abisumma 3 195 559 Saksa marga koos lisanduvate intressidega välja nõudmist ja teiselt poolt kohtuasja T-133/01 hagejalt abisumma 6 496 271 Saksa marga koos lisanduvate intressidega välja nõudmist.
- 149 Neil tingimustel ei ole vaja käsitleda hagejate ühist väidet, mis tuleneb tagastamisele kuuluva 22 978 000 Saksa marga tütarettvõtjate vahel meelevaldsest jagamise viisist, kuna osutatud summa alusel arvestatud vaidluseluse abi tagastamise korraldus on tühistatud hagejaid käsitlevas osas. Samuti ei ole vaja käsitleda ühist väidet, mis tuleneb väidetavast eksimusest seoses vaidluseluse abi tagastamise kohustuse kehtestamisega kohtuasja T-111/01 hageja ja kohtuasja T-133/01 hageja vastava menetlusosaluse lõppemise tõttu, kuna vaidluseluse abi tagastamise korraldus on mõlemas kohtuasjas tühistatud.

Kohtukulud

- 150 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjoni nõuded

jäeti enamikus osas rahuldamata, mõistetakse kohtukulud, kaasa arvatud kohtuasjas T-111/01 ajutiste meetme kohaldamisega seotud kulud, vastavalt hagejate nõudele komisjonilt välja.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (esimene laiendatud koda)

otsustab:

- 1. Komisjoni 28. märtsi 2001. aasta otsuse 2001/673/EÜ, mis käsitleb Saksamaa poolt riigiabi andmist EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG-le (muudetud ärinimi Lintra Beteiligungsholding GmbH, koos äriühingutega Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte GmbH, LandTechnik Schlüter GmbH, ILKA MAFA Kältetechnik GmbH, SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH, SKL Spezialapparatebau GmbH, Magdeburger Eisengießerei GmbH, Saxonia Edelmetalle GmbH ja Gothaer Fahrzeugwerk GmbH), artikkel 3 tühistatakse osas, milles sellega nõutakse Saksamaa Liitvabariigilt äriühingult Saxonia Edelmetalle GmbH abisumma 3 195 559 Saksa marga koos lisanduvate intressidega välja nõudmist ning äriühingult Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte (ZEMAG) GmbH 6 496 271 Saksa marga koos lisanduvate intressidega välja nõudmist.**

2. **Jätke hagi muus osas rahuldamata.**

3. **Mõista kohtukulud, kaasa arvatud kohtuasjas T-111/01 ajutiste meetme kohaldamisega seotud kulud, välja komisjonilt.**

Vesterdorf

Jaeger

Mengozi

Martins Ribeiro

Dehousse

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 11. mail 2005 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

H. Jung

B. Vesterdorf

Sisukord

Õiguslik raamistik	II - 1587
Vaidluse taust	II - 1590
Menetlus ja poolte nõuded	II - 1596
Õiguslik käsitus	II - 1598
EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluses hagejate õiguste rikkumisele tuginev ühine väide	II - 1599
Poolte argumendid	II - 1599
— Kohtuasi T-111/01	II - 1599
— Kohtuasi T-133/01	II - 1601
Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 1602
Vaidlustatud otsuse faktilistele eksimustele tuginev väide (kohtuasi T-133/01)	II - 1608
Poolte argumendid	II - 1608
Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 1609
Komisjoni 13. märtsi 1996. aasta otsusega heakskiidetud abi valem eesmärgil kasutamise tuvastamise väidetavale eksimusele tuginev väide (kohtuasi T-111/01) ...	II - 1612
Poolte argumendid	II - 1612
Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 1614
— 13. märtsi 1996. aasta otsuse reguleerimisala	II - 1615
— Kohtuasja T-111/01 hagejalt tagasinõutava abisumma valem eesmärgil kasutamise tuvastamine	II - 1617
	II - 1641

KOHTUOTSUS 11.5.2005 — LIIDETUD KOHTUASJAD T-111/01 JA T-133/01

Vaidlusaluse abi saajate kindlaksmääramisel komisjoni tehtud eksimusele viitav ühine väide	II - 1623
Poolte argumendid	II - 1623
— Kohtussi T-111/01	II - 1623
— Kohtuasi T-133/01	II - 1625
Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 1626
— Vaidlusaluse abi tagastamise korraldus, mis käsitleb vaidlustatud otsuse artiklis 3 esitatud 22 978 000 Saksa marga suurust osalist abisummat (kohtuasjad T-111/01 ja T-133/01)	II - 1628
— Vaidlusaluse abi tagastamise korraldus, mis käsitleb vaidlustatud otsuse artiklis 3 esitatud osasummat 12 000 000 Saksa marka (kohtuasi T-133/01)	II - 1632
Kohtukulud	II - 1638